

ST. OLAV

Julen 1992

22 Brevet som K.H. ikke hadde
Pastor Claus Færde
Første "Jul" - fotografert av I. Borchgrevink (1987)

Innhold:

3	Redaksjonelt	
4	Marias drøm	<i>May</i>
5	Pater Ivens' prekensamling:
apostel for sine medmennesker	<i>Nina Valsø</i>
6	Frans av Assisi og Moder Jord -
finnes det en kristen økologi?	<i>Gunnar Wicklund-Hansen</i>
12	CELAM-møtet: tautrekking i
Santo Domingo	
13	Nytt om norske helgener	<i>Brian McNeil c.r.v.</i>
14	Comenius: den universelle
dannelses talsmann	<i>Marit Pedersen</i>
16	Dikt i petit - med esprit	<i>UKJ</i>
17	Romersk-katolske skoler i
Norge 1860 - 1924	<i>Dordi G. Skuggevik</i>
18	"Drewermann-saken": Hva
dreier det seg om?	<i>Brian McNeil c.r.v.</i>
19	Norske kirkeledere mot rasisme
og antisemittisme	
20	Apostlenes gjerninger og
misgjerninger	<i>Albert Raulin o.p.</i>
21	Klosternytt - fra Tautra og
Tromsø	
22	Om boken "Marie Claire"	<i>Arne Fjeld o.p.</i>
23	Hvorfor katolsk utviklingshjelp?	<i>Ved Caritas Norge</i>
24	Møte med Brother Andrew	<i>UKJ</i>
26	Verdenskongress for katolsk
presse	
27	Nytt Vatikandokument: Flyktninger
- utfordring til solidaritet	
32	Brevet som KN ikke sendte	<i>Pastor Claes Tande</i>

Forside: "Jul" - fargelitografi av Liv Benedicte Nielsen (1987)

ST. OLAV

Redaksjonelt - advent 1992:

*Far, du har skapt mennesket i ditt bilde,
og du elsker alt du har skapt.*

*La ikke vår menneskelige familie fjerne seg fra det
ved å reise skiller på grunn av rase eller hudfarge.*

*Din sønn, vår Frelser, ble født av en jødisk mor,
men gledet seg over troen
hos en syrisk kvinne og en romersk soldat.*

*Han tok imot grekere som oppsøkte ham,
og en mann fra Afrika fikk bære hans kors.*

*Lær oss å betrakte mennesker av alle raser
som arvinger til Jesu Kristi, vår Herres rike.*

Fra Bønneboken, St.Olav Forlag 1990

Pavens anliggende for bønnens apostolat i desember:

At kristne, troende fra andre religioner og mennesker av god vilje må arbeide sammen for å fremme ekte fred.

At misjonen, åpen for Ånden, må styrke de kristne fellesskaps økumeniske innsats.

4

Marias drøm

For noen år siden datt jeg borti et musikk-tidsskrift for ny musikk der bl.a. Messiaens "Meditasjoner over Jesusbarnet" - *Regards sur l'enfant Jesus* - ble omtalt. Anmelderen kommenterte som følger: "Det er merkelig at det går an å lage så kraftfull musikk over et så sentimentalt tema."

Jeg ble noe forundret over at en mann på et så høyt utdannelsesnivå som vedkommende musikk-anmelder, ikke hadde fått med seg - rent kunnskapsmessig - at Jesu fødsel, inkarnasjonen, såvisst ikke er noe sentimentalt pjatt, men bokstavelig talt blodig alvor.

Plutselig mintes jeg et bilde på veggen hjemme: et fotografi av Alberto Rosatis maleri "Marias drøm". (Originalen forsvant i sin tid i et forlis - jeg ville da heller aldri hatt råd til å kjøpe maleriet). Motivet er en sovende Maria, med Jesusbarnet i armkroken. Hun ligger på marken - og langt borte, på en ås, sees korsene. . .

Og det slo meg at Messiaen og Rosati peker på det samme sentrale i vår tro: at jul henger sammen med langfredag og påske. At det er tale om en helhet som ikke kan brytes. *May*

*Guten gret, då han til jordi
føddest i ei krubbe trong;
men med frygd den unge mori
linda han med' englar song;
ikkje visste ho; ved krossen
laut han lindast siste gong.*

Fra "Prosesjonshymne langfredag" i "Latinske hymnor og sekvensar", St. Olav Forlag 1988.

Krever respekt

Rådet i *Europeiske presters samarbeidsutvalg*, som nylig var samlet til et symposium i Roma, ber om respekt for de prester som ikke makter å overholde pliktsølibatet. I et "brev til alle medbrødre" takker de vel 85 preste-representantene fra 20 land alle geistlige for "deres profetiske vitnesbyrd", men krever samtidig "storsinnethet og respekt overfor alle dem som ikke lenger makter å leve slik".

RHEINISCHER MERKUR

Ikke mirakler, men triks!

Den amerikanske mirakelpredikanten Morris Cerullo ble for en tid siden utvist fra India etter å ha vekket adskillig raseri hos store tilhører- og tilskuerskarer som følte seg lurt ved såkalte mirakler, skriver *Catholic Herald* på bakgrunn av opplysninger i *Times of India*. Tidligere i høst kunne *Catholic Herald* fortelle at Cerullos virksomhet under sitt vekkelses- og mirakel-

korstog i bl.a. London i sommer, var kommet i offentlighetens lys etter at en kvinne, som led av sterk epilepsi, men mente seg helbredet av Cerullo, døde fordi hun sluttet å ta medisiner.

Norske avislesere vil huske at Cerullo var det store trekkplaster under Oslo Kristne Senters "Camp Meeting" i Oslo Spektrum i sommer, et arrangement som særlig avisen *Vårt Land* ga en bred dekning av.

Om pater Ivens' prekensamling: Apostel for sine medmennesker

5

Ordet preken har en negativ klang for mange. Det er blitt et synonym for endeløse talestrømmer, utopiske krav til moral og selvfornektelse, ustoppelig fremsagt av en som ikke vet å trekke pusten. Når man endelig tror siste ord er sagt, så er det bare en innlagt kunstpause før taleren kommer fryktelig tilbake med en knusende dom over menneskeheten. Den som får slike assosiasjoner ved ordet preken, har nok aldri hørt pater Ivens.

Den nederlandske marist-presten holder til i Asker og Bærum menighet, og i forbindelse med paterens 75-års dag er noen av hans prekener blitt utgitt i bokform. Pater Ivens åpner alle sine prekener med ordene "Mine kjære", og det også blitt tittelen på denne prekensamlingen som fører oss gjennom et liturgisk år.

Formidler håpet

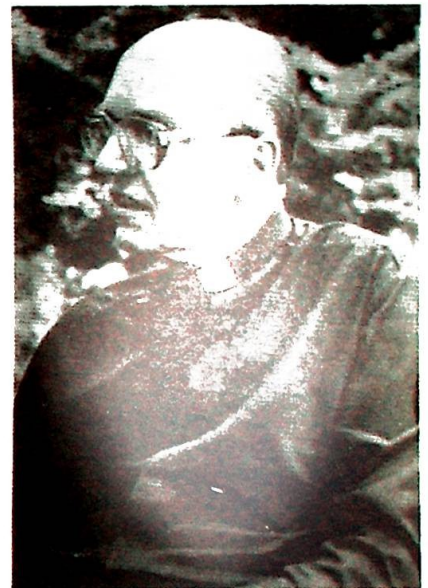
En slik prekensamling sender ikke bare ut et budskap, den gir også et portrett av avsenderen. Pater Ivens' prekener bærer vitnesbyrd om en mann som identifiserer seg med dem som ikke strekker til. I en lavmælt tone formidler han håpet slik han ser det i den kristne troen og i verden ellers. Pater Ivens ser mye godt i mennesket, og dette gir boken et lyst og optimistisk preg. Han peker på muligheter snarere enn på alt som holder oss nede, og minner om at Gudsriket er en spire i oss alle.

Det er ingen provoserende utfall i denne prekensamlingen - ikke noe påtrengende markeringsbehov eller anstrengt forsøk på å være tidsriktig. Dette betyr ikke at tekstene er uten engasjement. Pater Ivens gir stor plass til undringen, og han velger ikke de mest opplagte betrakt-

ningene når han skal snakke om kirkeårets tekster. Han anstrenger seg for å bringe noe nytt inn i sine tolkninger, og det er litt av en bragd, særlig når han greier å sette de store høytidene i nytt perspektiv. Det er lite røkelse og myrra i julepreknene til pater Ivens, men en sterk overbevisning om kristendommens kraft også utover de troendes kretser. Julen kan stanse en krig, om enn bare for noen få timer, sier han. "Alle forsøker å glede hverandre, og hadde julen ikke bragt annet, ville Kristi komme på vår jord allikevel ikke vært forgjeves."

Mild og kompromissløs

Mot slutten av boka kommer et brudd med den lavmælte tonen. I prekenen for Kristi Kongefest oppviser han et nærmest befriende temperament. Uten omsvøp gir han sitt syn på dem som vil innføre demokrati i himmelen. I begeistringen over den barmhjertige Kristus står vi i fare for å "ufarliggjøre" ham, og dermed blir poenget med et kristent livssyn borte. Vi må ikke glemme Kristi autoritet. Han er konge og dommer, men det er det lett å fortrenge i en vestlig verden der kongetittelen ikke lenger har det samme innhold som før.

Gode venner i Asker og Bærum menighet står bak prekensamlingen "Mine kjære" hvor pater Ivens - nederlender av fødsel, men i Norge siden 1958 - fører leseren gjennom det liturgiske år.

Pater Ivens er både mild og kompromissløs. Han peker på hva Kristus gir, men også hva Han krever. Og han understreker at det ikke er et uoverstigelig gap mellom våre evner og Herrens krav.

Vi kan oppsummere pater Ivens' budskap med et sitat fra hans pinsepreken: "Hva du enn utfører, er det en del av den oppgave Kristus ga sin kirke. Du er en apostel for dine medmennesker." *Nina Valsø*

Pater A.J. Ivens S.M.

MINE KJÆRE

En samling katolske prekener
Solum 1992

Virkelig vennskap

"Hvis vi brydde oss mer om hverandre, ville psykologer og psykiatere hatt mye mindre pågang, særlig nå om høsten, og omsetningen på Vinmonopolet hadde sunket betraktelig." Det er psykiater Astrid Nøkleby Heiberg som sier dette i en samtale med Aftenposten. Hun understreker at "venner er til uvurderlig hjelp når livet floker seg til. Det er først når medmenneskelighet ikke strekker til, at man trenger faglig bistand".

Primus motor

Generalsekretær i Kirkens Bymisjon, Aage Müller-Nilssen, har fått årets Primus-Motor-pris, i kamp med en rekke "verdslige" kandidater, noterer Vårt Land. Manpower, som deler ut prisen, understreker at ledelsen i Kirkens Bymisjon er preget av både kunnskap, klokskap og engasjement. Kirkens Bymisjon driver 35 virksomheter - institusjoner innen psykiatri, eldreomsorg, rusbehandling og barnevern - med tilsammen 850 medarbeidere.

Redd Haiti!

Verdensopinionen unnlater å gripe inn for å redde Haiti fra undergangen, sier biskop Leonard Petien Laroche, formann i landets bispekonferanse. Feilaktig informasjon om forholdene skader folket som lider sterkt under handelsboikotten. Biskopen sier imidlertid intet om en eventuell gjeninnsettelse av den demokratisk valgte presidenten Jean Baptiste Aristide.

KATHPRESS/KK

Gunnar Wicklund-Hansen:

Frans av Assisi og søster moder Jord

6

Gudsbildet hos Frans av Assisi, som ble behandlet i en artikkel i forrige nummer, danner grunnlaget for Frans' forhold til naturen og menneskets medskapninger. Det er også tilfellet i hans mest kjente uttrykk for dette forholdet: Solsangen (eller Sangen om skapningene) er først og fremst en lovsang til Den allerhøyeste gjennom forskjellige elementer i hans skaperverk.

De enkelte deler av skaperverket er ikke først og fremst tatt med på grunn av sin egenverdi, men fordi de gjenspeiler noe av Guds storhet. Det er et kosmisk-religiøst dikt som, i likhet med Salme 104, forherliger Gud ved hans skapninger.

Bakgrunnen for diktet er denne: Frans har hatt sin store opplevelse på fjellet La Verna, da han mottok Kristi sårmerker. Å være stigmatisert var ikke noe som gjorde livet lettere for ham. Han lider av en rekke kroniske sykdommer etter et hardt og krevende liv under svært skiftende forhold. Nå ligger han syk hos Clara og hennes søstre. Han tåler ikke sollyset på grunn av sin alvorlige øyesykdom, og tåler heller ikke å se flammene i ilden etter at det er mørkt. I over 50 dager har han ligget slik. Motløsheten hadde grepet tak i ham og ville ikke lenger slippe ham. Så hørte han plutselig i ånden en stemme fortelle ham om en kostbar skatt som han skal få del i, og at han skulle glede seg i all lidelse og elendighet: "Fra nå av skal du leve i fred, som om du allerede har del i mitt rike!"

Øyeblikkelig ble han gjennomstrømmet av en overnaturlig glede og fred. Han hadde fulgt Kristi fotspor og var nå kommet til de levendes land. Det var som en strålende soloppgang. Overstrømmet av glede kalte han sammen sine medbrødre og sang for dem "Solsangen" som han nettopp hadde diktet. Den begynner slik:

*Allerhøyeste, allmektige gode Herre,
din er all ære, lov og pris
og all velsignelse,
deg alene, du Høyeste,
tilkommer de,
og intet menneske er verdig
til å nevne ditt navn.*

Denne sangen må forstås på bakgrunn av mange års lidelser og strabaser i forsøk på direkte å gå i Jesu Kristi fotspor gjennom verden. Frans har hittil hovedsaklig uttrykt seg ved bibelsitater og ulike hjemmesnekrede variasjoner over bibeltekster som han mener å huske. Ærbødigheten for de enkelte bokstaver i bibelversene har alltid vært stor, og hele hans liv har egentlig vært et forsøk på å gjenta Jesu vandring på jorden, sammen med hans fransiskanske brødre, de nye disiplene. Nå sprenger han plutselig alle disse rammene og kaster seg ut i en lovsang der de enkelte skapte elementer får lov å dominere, uten direkte henspeiling på det evangeliske liv som hadde vært hovedsaken for Frans. Han gir uttrykk for dype indre erfaringer av det hellige, det sakrale, i tilværelsen, og blir ved det brakt ut av sin vanlige form. Men nettopp i Solsangen får han utløp for erfaringer av Gud gjennom det skapte. Det er erfaringer som han tidligere ikke har fått uttrykt, annet enn gjennom spontane handlinger (som prekenes for fugler og fisker). Det er viktig å merke seg dette

når vi nå ser på Solsangen som et mulig økologisk hyldningsdikt.

*Lovet være du, Herre,
med alle dine skapninger,
især herr broder Sol.
Han skaper dag,
du opplyser oss ved ham,
og han er skjønn
og strålende med stor glans.
På deg, du Høyeste,
er han et bilde!*

Men denne kosmiske dimensjonen i Frans' religiøse liv kan ikke skilles fra den enkle, jordnære dimensjonen: forsøk på forening med Gud ved Guds sønn som er blitt menneske. Det originale hos Frans er nettopp sammenfallet mellom personlig evangelisk mystikk og overstrømmende kosmisk mystikk. Her er han ganske enestående. Han lager en syntese som kanskje bare begynner å bli forstått mange århundrer senere. Han nærmer seg Gud ved en forbrødring, en solidarisering, med alle ting til Guds større ære. Ved forbrødringen kommer han på en måte nærmere kjernen i seg selv, og derved nærmere Jesus Kristus. Det er å gjøre vold på personen Frans av Assisi utelukkende å gjøre ham til en slags naturtilbeder og naturromantiker, slik en av og til kan oppleve når folk ser på ham ut fra dagens økologiske problematikk og nåtidsmenneskers trang til ren og uberrørt natur.

Riktignok har Frans selv litt skyld i at folk tror han var en naturromantiker. I deler av sitt liv har Frans gått langt utover vanlig adferd i forhold til de levende organismer rundt seg. Han prekte i fullt alvor for blomstene, som om de hadde forstand. Han priste i ord og vendinger markens grøde, berg og skog, bekkene, luften og vinden, og forlangte at de skulle elske Gud og adlyde ham med et glad hjerte. Han preket etter hvert også for de livløse

Om tro og vitenskap

"De som dømte Galilei, maktet ikke å skille troen fra en århundregammel kosmologi. De mente derfor, ganske feilaktig, at å godta det kopernikanske verdensbilde, som på det tidspunkt ikke var fullt ut bevist, i den grad ville underminere katolsk tradisjon at det var deres plikt å forby å utbre det," sa kardinal Poupard, formann for

Det pavelige råd for kultur, i en tale i Det pavelige vitenskapsakademi den 31. oktober i forbindelse med offentliggjøringen av en større forskningsrapport omkring Galileo-saken.

Dommernes "subjektive feilbedømmelse, så åpenbar for oss i dag, fikk dem til å gå til disiplinærforføyelser mot Galileo som derved ble utsatt for megen lidelse",

sa kardinalen. I 1633 anklaget Vatikanet Galilei for heresi og dømte ham til husarrest på livstid. Galilei døde i 1642. I 1741, da man hadde optiske bevis for at solen beveger seg rundt jorden, ga pave Benedikt XIV trykningstillatelse for den første utgave av Galileis samlede vitenskapelige verk.

finnes det en kristen økologi?

7

uorganiske elementer i naturen (stein og grus), og biografen Celano påstår at han daglig erfarte deres lydighet. Og Frans går så langt at han hevder at det virkelig dydige menneske skal være alle tamme og ville dyr underdanig, slik at de kan gjøre med ham hva de vil! Noen vil nok med rette si at dette er å gå vel langt, men Frans lot seg sjelden stanse når det gjaldt konsekvent ydmykhet.

Men denne lyrisk-romantiske linjen var bare en del av hans dagligliv. Sult, kulde og skitt var vel så vanlige innslag i Frans' liv. Han måtte av og til tigge om tvilsomme matrester fra de mer velhavendes bord, og han overvant sin motvilje mot stinkende spedalske ved å omfavne dem og kysse dem. Dette står meget langt fra noen lekende form for naturromantikk. Det selsomme og uforståelige ved Frans' adferd skaper vanskeligheter når vi prøver å trenge inn i mannens forhold til miljøet rundt seg, men det hele gir mening når vi ser det som utbrudd av en heroisk og overmenneskelig kjærlighet - en eksplosjon av noe guddommelig som sprenger den rent menneskelige rammen, og heller ikke kan bli innpasset i dagens dypøkologiske rammer. Dypøkologien har oftest sitt utgangspunkt i en helt annen livsoppfatning enn den Frans representerer. Den har ingen inkarnasjon som nøkkel til forståelse, men bygger på tanker om tingenes likeverd og gjensidige balanse på en isolert klode.

For mer eller mindre nøkterne og til dels sekulariserte mennesker er det ikke lett å følge Frans i alle hans livsyttringer. Han bryter bevisst med den sosiale sammenheng han er vokst opp i, og brødrenes nye sosiale sammenheng er sterkt preget av lederens improvisasjoner. Han reagerer sterkt på alle former for kompromisser og faste institusjoner. Kompromisser kommer bare på tale når de oppstår spontant i spesielle situasjoner, ikke som regler i

normal adferd. Noe konsekvent økologisk handlingssystem er det vanskelig å få øye på, men ganske mye kan utledes av Solsangen: Sangen om skapningene.

Sangen om skapningene

Solsangen er svært enkel i form og uttrykksmåte. Den har en forgjenger i Bibelen, i Daniels bok (den apokryfe delen), der de tre unge menn i ildovnen priser Gud gjennom de kosmiske elementene. Tingene nevnes også i Solsangen ved navn, men kalles hos Frans for brødre og søstre, og typiske egenskaper ved dem trekkes frem. Disse typiske egenskapene henter nok forfatteren frem fra sitt eget underbevisste indre. De uttrykker viktige sider ved hans egen livssituasjon.

Frans har samfølelse med naturen og er bundet til den, ikke som hersker, men som medskapning. Han legger mye av sitt følelsesliv bevisst eller ubevisst inn i andre skapningers livsform, trekker dem inn i sin egen vedvarende pilegrimsvandring i Jesu fotspor. Der ved er han et eksempel på at tilværelsen har mennesket som den toneangivende skapning, og at det er denne skapningens Gudsforhold, Kristuskontrasjonen, som er det sentrale elementet i det hele. Men hos Frans dominerer ikke mennesket på bekostning av andre. Inkarnasjonen, at Gud er blitt menneske, setter virkelig mennesket i en spesiell posisjon i skaperverket. Det er imidlertid ikke en maktposisjon, men en ansvarsfull stilling som den som skal tjene resten av skapningene, trekke dem inn i det altomfattende Gudsforhold mennesket kan oppnå gjennom Jesus Kristus. Den kosmiske helheten gjenspeiles i menneskets indre forhold til sin Frelser. Det tjenende menneske tar plassen fra det rene maktmennesket, som bare følger sine egne ønsker og behov.

I Solsangen ser Frans på Gud, full av lovprisning og tilbedelse. Men det er Gud slik han er åpenbart i alle sine skapninger.

*Lovet være du, Herre,
for søster Måne
og stjernene.
På himmelen har du skapt dem,
klare og kostelige og skjønne.
Lovet være du, Herre,
for bror Vind
og for luften og skyene
og godt vær og allslags vær.
Med dem oppholder du
alle dine skapninger.*

Et menneskes sjel er her åpen for alt rundt seg, og samtidig for det dypeste inni seg. Frans elsker Gud, og derfor elsker han alt i skaperverket. Han oppnår en indre integrasjon - ikke ved å fordype seg i sitt eget jeg, men ved å gå ut av seg selv og gå inn i det som sansene kan registrere. Solsangen er bygget opp på grunnlag av de tradisjonelle fire naturlige elementer: jord, vann, luft og ild. De kombineres og forsones med hverandre parvis i naturen, og forsones også i det indre, i dikterens egen sjel. Gud bor i sitt skaperverk, og Frans finner ham ved å elske den verden Gud har skapt og forløst.

*Lovet være du, Herre,
for søster Vann,
som er såre nyttig og ydmyk
og kostelig og kyssk.*

Her ser vi at søster Vann er ganske uunnværlig for menneskene, men samtidig lever hun sitt eget liv og har helt spesielle feminine fortrinn, uten nytteverdi!

For Frans var Gud blitt alt, og derfor var alt annet blitt mer viktig og mer hellig. Skapningene er slett ikke blitt fortrengt av noen "åndelig verden". Gleden ved det skapte blir tvert imot et

100 millioner gatebarn!

Antall gatebarn stiger stadig i en hverdag som blir tøffere og tøffere. I dag lever og jobber 100 millioner barn på gata. 80 millioner av dem finner du i de raskt voksende storbyene i Den tredje verden. Antallet øker i takt med strømmen av mennesker fra landsbygda mot byene. Alle gatebarn har deler av samme arv: oppløste hjem, utrygghet, mishandling og overgrep. Du kan finne dem hengende rundt jernbanestasjonen, ofte ruset - rusen holder sulten

på avstand og den tøffe hverdagen unna. Skal man hjelpe et barn vekk fra gata, finnes det imidlertid ingen lettvinne løsning.

Katolske sosialarbeidere i Rio de Janeiro kan fortelle at den eneste måten å vinne guttegjengens tillit på og få lokket dem til en varm lunsj, var at en av sosialarbeiderne lovet å passe på guttenes lager av lim mens de spiste. (Limet betyr mulighet til sniffing.) "Det var først da jeg ga dem limet tilbake at vi fikk innpass i gjengen." - "Den eneste måten for disse barna å over-

leve på, er å være smartere enn andre," sier sr. Honoria Moore i det katolske Caritas i Bucuresti, Romania.

Livet deres er hardt og tøft. De fleste gatebarn vet ikke hva barndom er, mange vet ikke hva det vil si å spise seg mett hver dag eller sove i en skikkelig seng. "Verden fører en uerklært krig mot sine barn," sier Andrea Barcena ved Senter for barns rettigheter i Mexico, "og det er barna som er nødt til å tape." REDD BARNA AVISA

8

tegn på kjærlighet til Gud.

*Lovet være du, Herre,
for bror Ild.
Med ham opplyser
du natten,
og han er skjønn og liflig
og kraftig og sterk.
Lovet være du, Herre,
for vår søster, moder Jord
som oppholder oss og bærer oss,
og bringer frem alskens frukter,
og brokete blomster og gress.*

Frans dikter Solsangen ut fra en langvarig tilstand av depresjon, fysisk sykdom og legemlig nedbruttet. Det er ikke en tilstand som oppmuntrer til overfladisk naturromantikk. Han står overfor en ganske sikker snarlig død, og Solsangen er derfor et dikt båret av håp om oppstandelse, for et menneske som tok oppfordringen om å følge i Kristi fotspor helt konkret. Han har akseptert døden og føyer senere til i Solsangen noen strofer om møtet med søster Død:

*Lovet være du, Herre,
for vår søster,
den legemlige død
som ingen levende kan unnsnippe.*

Hans sinn er fullt av fred og forventning. Alt er i bunn og grunn vel i ham selv, og da må alt være vel i verden utenfor. Den som er sikker på sin egen posisjon, vil også se på verden som et trygt og givende sted. Den som er usikker på seg selv, vil derimot også være usikker på verden.

Det er allerede blitt sagt at Frans var et menneske som var blitt til bønn. Med like stor rett kan det sies at i Solsangen er dikteren selv blitt til sitt dikt. Det er ikke noe kunstprodukt. Det er et stykke liv fylt av Frans selv, og han uttrykker i sangen at alle motsetninger i ham selv og verden omkring er blitt

forsonet - at alt er vel i ham selv og derved også i universet rundt ham. Frans og universet hviler i Gud, og Guds eget liv strømmer gjennom det hele.

Frans gror formelig selv frem av jorden når han skildrer "søster moder Jord" som den som frembringer "alskens frukter og brokete blomster og gress". Det dreier seg ikke om en versjon av den nå så populære feministiske modergudinne som konkurrerer med den paternalistiske allmechtige Fadergud. Frans og "søster moder Jord" er fylt av den samme gode Gud og bærer frukt for ham, hver på sin måte. Oppstigningen til Gud har et meget jordnært grunnlag i selve skaperverket. Skapningene forløses ved at de blir brødre og søstre forenet i tilbedelse og lovprisning av Gud.

*Lov og pris Herren
og takk Ham
og tjen Ham
i stor ydmykhet.*

Det er i fransiskansk ånd helt på linje med at Jesus Kristus gikk inn i skaperverket ved å bli menneske, og så ble løftet opp til Gud Faderen igjen ved oppstandelsen.

Etiske verdier i forholdet til natur og skapninger

Frans er ydmyk overfor sine medskapninger. Ydmykhet i forhold til naturen betyr i første rekke at den organiske og uorganiske natur får en egen, uerstattelig plass i hierarkiet av alt som er skapt, der mennesket i praksis har en kontrollerende lederposisjon. Naturens verdi er altfor ofte bare blitt sett på som en relativ verdi, i relasjon til mennesket, og ikke som en verdi i seg selv. Dette blir ofte oppfattet som en årsak til den nåværende økologiske krise i verden. Frans av Assisi gir både men-

neske og natur en relativ verdi i forhold til Gud, og kobler det hele til en dynamisk enhet, der mennesket er på vei inn i Gud i Jesus Kristus, inn til Gud den allmechtige Fader, og på en måte trekker andre skapninger med seg i denne prosessen.

Det betyr å sette vårt endelige håp for livet og for vår forventning om frelse til Jesus Kristus. Vi gir ham vår kjærlighet og hengivenhet. Alle som søker å følge Kristus av fullt hjerte, vil spørre hvilken form en slik etterfølgelse av Kristus kan ha, hvordan den kan uttrykke seg i ytre handlinger og former. Dette er selve hovedlinjen i Frans' liv.

Vi må skille mellom to elementer i kristen etikk; i utgangspunktet er de forskjellige, men de hører sammen og utgjør i sin tette sammenknytning den kristne moral. På den ene siden har vi adferd etter ulike "kategorier" - typer av verdier, dyder og normer, f.eks. rettferdighet, trofasthet og renhet. På den annen side har vi "transcendentale" holdninger og normer. De opplyser de kategoriske etiske normene og overstiger dem - dyder som beredskap til tro og kjærlighet og til å følge Kristus. Slike transcendentale (overstigende) holdninger og normer gjelder ikke bare vår oppførsel i dagliglivet, men den menneskelige person i dens helhet. Det er den totale menneskelige person som gir seg selv i tro og kjærlighet, i Kristi etterfølgelse. Frans i et nøtteskall.

Det avgjørende kristne moralske engasjement ligger nok ikke først og fremst i kategoriske verdier, dyder og normer knyttet til ulike menneskelige aktiviteter. Det ligger heller i den troendes fundamentale kristne avgjørelse ved å akseptere Guds kjærlighet i Kristus, og svare på den som en som tror og elsker. Det betyr å ta ansvar for livet i verden gjennom å etterfølge Kristus. Å dø og oppstå med Kristus, å bli en ny skapning. Denne avgjørende funda-

Forfølgelse var systemet!

Forfølgelsene av de troende i Sovjetunionen var ikke bare en del av systemet, men et utslag av systemet, fastslo lederen for det anerkjente dokumentasjonssentret Keston College, Michael Bordeaux, under jubileumsseminaret nylig til Norsk Misjon i Øst (tidligere Norsk Misjon bak Jernteppet). Bordeaux sa at selv om den endelige historie om forfølgelsene ennå ikke er skrevet, finnes det råmateriale i store mengder som entydig forteller at Lenin

like fra begynnelsen hadde som mål å knekke kirken.

Bordeaux' kall til å kjempe for trosfriheten i Sovjet ble preget av de vitnesbyrd om forfølgelse han møtte under sitt første besøk i femtiårene, og den smilende Krustjov som ga et helt annet inntrykk internasjonalt. Han kunne ikke leve med at opinionen lot seg forlede til å tro at det skjedde en reell liberalisering. Det gjaldt også kirken i vest. I de økumeniske organer var det mange som istemte sovjetiske utsagn

om at kristne ikke havnet i fengsel bare for sin tros skyld, men fordi de begikk lovbrudd, heter det i Vårt Lands referat fra seminaret.

En tilføyelse fra St.Olavs side: Den katolske kirke er ikke med i Kirkenes Verdensråd, det forum som særlig hadde positiv kontakt med de ortodokse kirker i øst, og som i ettertid er blitt anklaget for manglende klarsyn og vaktsomhet overfor den propaganda de offisielle ortodokse representanter var talsmenn for.

mentale holdning kan kalles "kristen intensjonalitet".

Det dreier seg her ikke om fromme følelser eller spesielle religiøse opplevelser. "Kristen intensjonalitet" betyr en fullstendig, personlig avgjørelse, et varig engasjement i hver enkelt situasjon. Dagliglivet i dets mangfold representerer her en levende, bevisst og fri aktualisering av en avgjørende "kristen intensjonalitet". Det er her vi finner Frans av Assisi på hjemmebane, og her har han noe ytterst viktig å meddele oss.

Selvrealiseringen av den menneskelige person foran den absolutte Gud skjer gjennom, og viser seg i, realiseringen av særskilte individuelle handlinger. Handlingene kan være spontane, ulogiske, kanskje helt uventede, eller de kan uttrykke en velordnet kristens konsekvente kristne adferd. Som hos Frans, bør det hos oss alle være litt av

begge deler. Da blir vi levende, klart synlige som vitner om et liv i Kristus.

Vi realiserer oss i sammenheng med alt liv som omgir oss. Det må være viktig å skille "personlig" realitet generelt fra "biologisk-materiell" realitet (naturen). Det personlige består i åndelige aktiviteter: selvbevissthet, evne til refleksjon, begrepsdannelse, symbolisering (bl.a. språk), kulturbyggende evne. Det personlige står høyere enn naturen, er "mer enn" naturen. Frans av Assisi er noe mer enn de medskapninger han tar seg av og respekterer.

Personens transcensens overfor naturen betyr ikke at vi må forutsette en dualisme (natur/overnatur). Mennesket er immanent (iboende) i naturen, har sine røtter i den. Gjennom legemet er vi inkludert i og delvis konstituert av naturen. Legemet forbinder oss med resten av naturen. Uten den kan ikke vår åndelige kjerne, vårt vesen, aktuali-

sere seg eller uttrykke seg. Mennesket som åndelig og rasjonelt vesen vil måtte kontrollere naturen og gjøre inngrep i den for å bedre den menneskelige situasjon. Vi kan bare kontrollere naturen effektivt ved å respektere den og gjøre det beste ut av situasjonen. Men mennesket er "mer enn" naturen.

Frans forhold til natur og medskapninger er preget av disse generelle kristne etiske prinsipper. Toneangivende debattanter innenfor dagens miljøbevegelser vil nok holde på at det må utvikles en helt spesifikk kristen miljøetikk, betryggende skilt fra økonomiske analyser og andre forstyrrende elementer. I deres øyne er miljøproblemerne av en helt annen dimensjon og viktighet enn menneskelige vekst- og utviklingsproblemer, slik at de siste nesten obligatorisk må vike for de overordnede miljøhensyn.

Bakgrunnen for slike holdninger er de siste tiårs gjennombrudd for globale økologiske teorier, der mennesket blir oppfattet som ett innslag blant mange i mangfoldet av levende vesener i den store økologiske sammenheng. Samtidig blir vi stadig gjort oppmerksom på truende globale miljøkatastrofer. Noe betydelig gjennomslag for konsekvente økologiske teorier innen kristne kretser kan ennå ikke sies å ha funnet sted, men særlig grupper av yngre mennesker i de aller fleste kirkesamfunn synes å være sterkt engasjert - på svært skiftende teoretisk grunnlag, som inneholder mange ikke-kristne elementer. En del argumenter som overfladisk bygger på hensyn til miljøet, kan være på full kollisjonskurs med ekte kristne holdninger. Et godt eksempel på det er uttalelser om at en skjerpning av den norske abortlov ikke kan komme på tale, for det ville kunne føre til flere barn, og det er uønsket av hensyn til miljø- og ressursituasjonen - - -. Frans av Assisi er en av ungdommens mer sikre kristne inspirasjonskilder. Men det har skjedd

"Det er vold mot personen Frans av Assisi utelukkende å gjøre ham til en slags naturtilbeder og naturromantiker," skriver Gunnar Wicklund-Hansen. "Dypøkologien har oftest sitt utgangspunkt i en helt annen livsoppfatning enn den Frans representerer." Den hellige Frans preker for fuglene, maleri av Giotto (1266-1337).

Sosialt evangelium

De australske biskoper har sendt ut et lenge ventet hyrdebrev om sosial rettferdighet, et dokument som ønsker å være "de tauses stemme". skriver *The Tablet*. En lang konsultasjonsprosess gikk forut for offentliggjørelsen - i likhet med USAs biskopers hyrdebrev om økonomi og rettferdighet. Over 1000 grupper og institusjoner var med i den australske høringen som omfattet både "toppene" og de fattige og marginaliserte.

Bakgrunnen for hyrdebrevet er meget alvorlig. Biskopene bemerker at barnedødeligheten blant urbefolkningen er fire ganger så høy som hos andre grupper, de tjener rundt 35% av gjennomsnittslønn i landet, og arbeidsløsheten er fire ganger så høy. Kvinner, og især immigrantkvinner, er rammet av fattigdom, og mellom 50 og 70% av bøndene er reelt sett konkurs grunnet kombinasjonen tørke, EFs statsstøttede landbruk og fallende kurs på den australske dollar.

Mot denne bakgrunn insisterer biskopene på at solidariteten må seire over "vinneren-får-det-hele"-holdningen. "Katolsk sosiallære har ingen sympati for forestillingen om at en viss arbeidsløshet er godt for samfunnet," heter det i dokumentet som, ifølge *The Tablet*, "gjeninnfører sosiale hensyn og moralsk vurdering i den nasjonale debatt".

10

mye med verden etter hans tid. Vi må prøve å finne ut om han har noe vesentlig å si oss om dagens situasjon.

Dagens miljø- og utviklingsproblemer

Problemer knyttet til miljø og utvikling i dag er sider ved én og samme sak: menneskehetens vekst og utfoldelse på jorden. De to sidene kan ikke sees separat, fordi de er ledd i én og samme prosess. Alle livsformer på jorden er i siste instans avhengige av den globale primærproduksjonen av vegetabilisk materiale, og denne henger igjen sammen med fotosyntesen i ulike strøk av jorden. Produksjonen av slikt materiale utgjør ca. 100 milliarder tonn pr. år på landjorden og ca. 55 milliarder tonn pr. år i havet.

Det foreligger altså visse gitte rammer som både mennesker og andre skapninger må finne sin plass innenfor. En utviklings- og vekstprosess i den menneskekontrollerte del av skaperverket vil nødvendigvis gå på bekostning av mulighetene for dem som ikke har sin plass i denne delen. På Frans' tid regner en at verdens befolkning var i en størrelsesorden av 350-450 millioner mennesker. Ved det kommende århundreskiftet vil vi være over 6000 millioner. Og vi har et forbruk av ressurser og en teknologisk utvinning av ressurser som ligger på et ganske annet nivå enn middelalderens. Det regnes nå med at nærmere halvparten av primærproduksjonen i verden direkte går til menneskelige formål, og det er den mest tilgjengelige del, mens mye av f.eks. primærproduksjonen i havet (som er spredt over store avstander og havdyp) tilfaller andre livsformer enn menneskene.

Menneskehetens utvikling og ekspansjon vil derfor totalt sett innskrenke andre skapningers livsmuligheter og arealer til å utfolde seg i. Det snakkes i dag mye i kristne kretser om

å ta vare på den rene, uberørte naturen og verne om skaperverket (hvilket trinn i skaperverkets utvikling er det man ønsker å bevare uendret?). Få synes å være oppmerksom på at det er svært lite ikke-menneskepåvirket natur igjen på jorden. Vårt land er til en viss grad atypisk i så måte. Vi har fremdeles områder som kan kalles rene naturlandskap, men også hos oss er de menneskepåvirkede landskapene (typer av kulturlandskap) faktisk dominerende.

Mellom- og Sør-Europa (Frans' verden) består nesten utelukkende av kulturlandskap, preget av menneskers stell og vanstell gjennom tusener av år. Landskap fra "før menneskelig tid" finner vi bare som verneverdige enkeltforekomster innenfor den store helheten. Dyrelivet har selvfølgelig endret karakter: De dyrearter som menneskene kunne ha nytte av som husdyr, har jevnt over økt i antall, mens de dyrearter som det ble jaktet på, har minsket i antall. De dyrearter som verken var nyttige eller jaktbytte, minsket i antall, fordi deres områder ble innskrenket eller levekårene ble endret. De dyrearter som menneskene fant skadelige eller usympatiske, ble oftest systematisk utryddet.

Den menneskelige "økumene" (menneskenes livsrom) har altså ekspandert på alle måter, og det er lite tenkelig at denne prosessen helt lar seg stanse. Dommedagsøkologer har sammenlignet menneskeheten med en bakteriekoloni: Når den oppnår en viss kritisk størrelse, vil den bryte sammen, og sammenbruddet vil være katastrofepreget. Foreløpig er det lite som tyder på en slik uunngåelig slutt for vår nåværende sivilisasjon, til tross for faresignaler både i miljø, ressursituasjon og samfunnsliv. Menneskehetens ekspansjon skyldes hovedsakelig tekniske og medisinske landevinninger, og det må sannsynligvis være fornuftig bruk av vitenskap og teknikk som kan redde

oss ut av nåværende og fremtidige vanskeligheter i forbindelse med denne ekspansjonen. Romantiske økologiske forestillinger kan kanskje tilfredsstille følelseslivet hos kristne som med god grunn reagerer negativt på mange av dagens utviklingstendenser. Men kristnes følelsesliv er et noe usikkert grunnlag å operere på.

Det gjelder også følelseslivet til et edelt menneske som Frans av Assisi. Hans person som inspirasjonskilde er fremdeles gyldig nok, og begrepet økologisk ydmykhet er forlenget kommet inn i diskusjonene. Der var Frans en foregangsskikkelse. Fransiskansk nøyksomhet og enkelhet i livsførselen er også høyst aktuelle virkemidler for å unngå en økologisk katastrofe. Det gjelder å finne frem til en nøktern og ansvarsbevisst husholdning med verdens ressurser, og tilstrekkelig mange mennesker med fransiskanske holdninger kan frembringe holdningsendringer hos andre. Men Frans tenkte på tilværelsen ut fra den personlige situasjon han til enhver tid befant seg i - aldri systematisk eller vitenskapelig. Det er hans personlige styrke, og samtidig hans klare begrensning.

Kristen realisme krever at vi innsier følgende: Antallet av dyr og planter og økologisk interessante livsmiljøer som fortsatt skal ha livets rett, avhenger av beslutninger som mennesker tar, globalt eller lokalt. De aller fleste dyr, planter og livsmiljøer befinner seg allerede innenfor kulturlandskap hvor den menneskelige påvirkning er en avgjørende faktor. Å utrydde arter er uten tvil en forbrytelse mot skaperverket, men å avgrense og sette rammer for det maksimalt ønskelige antall av hver art, er en nødvendig oppgave for mennesket. Innenfor et kulturlandskap er balansen mellom artene allerede et resultat av menneskelige inngrep, og hvis en så overlot det hele til artenes maktkamp i en kunstig, menneskeskapt

Bill Clinton og katolsk sosiallære
USAs nyalgte president, Bill Clinton, sa i en tale ved det katolske Notre Dame-universitetet i South Bend, Indiana, at "katolsk sosiallære kan lære Amerika at vi først oppnår full menneskelighet i tjeneste for medmennesker". Han fremhevet at katolsk skolegang og studier ved jesuittenes Georgetown University i Washington har preget ham personlig og hans politiske filosofi; det var først i dette katolske miljø at han forsto hva toleranse betød.

"Jeg var den gang som nå påvirket av

den katolske sosiallære og av president Kennedys tanker om 'å fullføre Guds verk her på jorden.'" sa Clinton, som siterte vesentlige deler fra sitt valgprogram som er tatt fra forskjellige dokumenter fra den katolske bispekonferanse og karitative organisasjoner.

Bill Clinton er aktivt medlem i sitt hjem sogn i Arkansas i "Southern Baptist Church", som har 18 millioner medlemmer. Han er tilhenger av "den liberale fløy" i den ellers konservativt pregede kirke.
KIPA/KAT. ORIENTERING

Hva har passet med religion å gjøre?
Ifølge informasjonsbyrået "Églises d'Asie" har den pakistanske regjering bestemt at den enkelte borgers religiøse tilhørighet skal anmerkes i vedkommendes pass. Kristne og andre religiøse minoriteter protesterer mot denne planen. De frykter at de nye passbestemmelsene vil gjøre det lettere å diskriminere minoritetsgrupper. CHRIST IN DER GEGENWART

situasjon, ville det nok komme mange uventede resultater, som verken mennesker eller et flertall av andre skapninger kan ha noe glede av.

Det raskt økende antall mennesker på jorden krever dessverre en stadig mer intensiv utnyttelse av de eksisterende kulturlandskap. Takten i befolkningsøkningen er i ferd med å synke litt, men utflatningen globalt vil tidligst skje ved midten av neste århundre, og antallet mennesker da vil sannsynligvis være minst 8 milliarder. Mer pessimistiske spådommer lyder på en utflating av befolkningsveksten først mot slutten av neste århundre, og da med en totalbefolkning på 10 til 12 milliarder. Disse økte menneskeskarene vil stort sett komme i de nåværende u-land, og de vil kreve økt velstand og derved betydelig økt ressursbruk, fremfor alt en mer intensiv utnyttelse av kulturlandskapene. Det vil komme en ytterligere overgang av svakt menneskepåvirkede kulturlandskap til sterkt utnyttede kulturlandskap, og til de rene kulturlandskap i de utstrakte og høyst problematiske storbyområdene (med folketall opp mot 30 millioner hver!).

De øvrige skapninger på jorden vil uten tvil bli sterkt berørt av dette. Det er et faktum vi bare må innse, og som

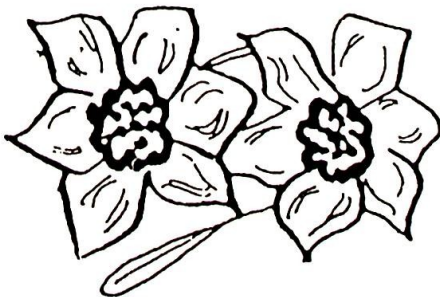
vi ikke kan dikte oss bort fra. I de nåværende industrialiserte land med høy levestandard bor det bare ca. 1200 millioner mennesker. De kan nok uten større skade redusere deler av sin ressursbruk, som kan ha tydelig preg av sløsing på mange områder, men noen omfordeling av goder av virkelig omveltende omfang vil knapt kunne skje uten verdensomspennende kriger og revolusjoner, og det vil i seg selv kunne medføre et totalt sammenbrudd for menneskeheten.

Enkelte arter av kjeledyr, husdyr og dyr som trives i menneskeskapte landskap, vil kunne ekspandere. Arter som mennesker av mer eller mindre sentimentale grunner prioriterer, [hvaler, delfiner, selunger (de har så menneskelige øyne!), utvalgte fugle- og dyrearter ellers], vil også ha muligheter. Nyttige planter og planter som mennesket setter pris på, vil selvsagt komme i fokus, men de øvrige planter og dyr må regne med trangere kår og mindre livsrom.

Det nytter lite å romantisere de økologiske forhold og holdninger i tidligere tider, for slike forhold kan ikke komme tilbake. Tallet på mennesker i u-land og disse menneskenes legitime behov for et bedre liv gjør det ganske irrelevant å hente frem f. eks. nordame-

rikanske indianerhøvdinge fra forrige århundre og deres økologiske betraktninger. Indianerhøvdingen stod i spissen for et fåtallig folkeferd som utnyttet et utstrakt fruktbart kulturlandskap (prærien) til kontrollert jakt på beitedyr som fantes der. Det var en skånsom utnyttelse, både overfor planter, jordsmonn og dyr: økologisk bra nok, for de få mennesker som fantes der. I hele Nord-Amerika regner en med en indianerbefolkning på høyst 1 - 2 millioner da de hvite begynte å trenge inn. I dag bor det over 300 millioner mennesker der, og likevel er nettopp dette området verdens eneste større område med et årvisst overskudd av korn, som kan sendes til andre deler av verden som ikke makter å brødfø seg selv.

Løsningen på problemene må først og fremst finnes på menneskets premisser og i sosialetiske kategorier, for i den kristne sammenheng står menneskene i en særstilling foran Gud, på en helt annen måte enn de øvrige skapningene. Det er tross alt kjernepunktet i vår kristne tro, og vi kan ikke fantasere oss bort fra det. Frans av Assisi står klart innenfor et slikt kjernepunkt. Kristen realisme tilsier at en må søke løsninger som kan godtas av den store majoritet av jordens befolkning. Økologiske hensyn må finne sin plass innenfor denne primære menneskelige sammenheng, og kan ikke i seg selv være et altomfattende, dominerende element. Globale miljøkriser kan gjøre det nødvendig å sette meget snevre rammer for menneskelig utfoldelse, men rammene må settes av hensyn til menneskene, ikke av hensyn til ulike vikarierende formål. Og den menneskelige sammenheng må være en Fransiskus-inspirert sammenheng i Gud, med de plikter og ansvar det medfører.

Den Hellige Ånd i Santo Domingo
Under en spørsmålsrunde på Den internasjonale katolske presseunions verdenskongress i Brasil, ble biskop Ivo Lorscheiter, medieansvarlig i Den brasilianske bispekonferanse, spurt om biskopenes reaksjon på Romas forsøk på å kontrollere bl.a. deltagerliste og dagsorden for det da nær forestående CELAM-møtet. - Vi tar det med fatning, sa biskop Lorscheiter, - for vi regner med at Den Hellige Ånd også har tenkt seg på møtet.

Den latinamerikanske bispekonferanse:

12

Tautrekking i Santo Domingo!

Sentrалdirigering?

I dagene 12. - 28. oktober fant de latinamerikanske biskopers fjerde hovedforsamling sted i Santo Domingo. Emnet for dette CELAM-møtet var "Ny-evangelisering - menneskelig utvikling - kristen kultur" - et omfattende problemkompleks.

Og omstridt: Forut for møtet var det tautrekking mellom Vatikanets byråkrati og de latinamerikanske biskoper både om arbeidsdokument og representasjon, prosedyrer og aksentsetting. Og tautrekkingen fortsatte i de to uker møtet varte: Noen kommentatorer bruker ord som sentraldirigering og langtekkelig teologisk belæring om kurie-representantenes virksomhet i Santo Domingo - en virksomhet som skapte irritasjon langt ut over de progressives rekke under det som først og fremst skulle være et latinamerikansk bispemøte.

Mindre teori, mer praksis

Hva kom så ut av det hele? Tilsynelatende heller lite - i hvert fall i første omgang: Et dokument som først blir tilgjengelig for allmennheten en gang utpå nyåret - det må nemlig først godkjennes av paven. Men såpass vet man at linjen fra møtene i Medellín (1968) og Puebla (1972), der man gikk inn for 'valget for de fattige', fortsatt skal være rettesnoeren for kirkens virke.

Hva betyr så det i praksis? Mens Roma synes mer opptatt av det man kan kalle ideologiske spørsmål, av den rette teologi som motvekt mot sekulariseringen og mot en evangelikal fundamentalisme på sterk offensiv, er svært mange av Latin-

Amerikas biskoper mer opptatt av strategi og praksis, av konkrete handlingsplaner og muligheter, av pastoralt albuerom og av romslighet - med inkulturasjon som nøkkelord! - og av å få fart på den politiske demokratiseringsprosessen til beste for det store flertall av latinamerikanere som i det siste tiåret er blitt stadig fattigere. Så fattige at "ordet fattig er et altfor harmløst navn på skandalen," som biskop Ivo Lorscheiter, medieansvarlig innen den brasilianske bispekonferanse, sa til en gruppe journalister under Santo Domingo-konferansen.

Biskop Lorscheiter hadde også klar tale når det gjaldt Vatikanets forbud mot å offentliggjøre sluttokumentet før det har pavens endelige godkjennelse. Hvorfor ikke gi en av møtets presidenter rett til å godkjenne teksten - som jo alt er vedtatt av biskopene selv - i pavens navn? Hemmeligholdelse virker ofte mot sin hensikt, og dessuten får pressen gjerne tak i tingene likevel, påpekte biskop Lorscheiter. Også kardinal Paulo Evaristo Arns av Sao Paulo slo et slag for større åpenhet: "Dere journalister burde hatt adgang til konferansesalen - jeg beklager sterkt at så ikke var mulig."

"Sluttokumentet er ikke hva vi ønsket. Vi ønsket en sterkere og mer energisk tekst, en tekst som lå mer opp til den latinamerikanske virkelighet," sa den brasilianske erkebiskop José Maria Pires etter møtet. Samtidig er biskopene klar over at selv det beste dokument forblir døde bokstaver om det ikke settes ut i livet. Men uansett eventuell misnøye og skuffelse med slutt-

kumentet, er det hva som skjer i tiden fremover, som blir avgjørende.

Påkrevet dialog

Og her synes det å være stor enighet blant Latin-Amerikas biskoper om at skal ny-evangeliseringen lykkes - lykkes i den forstand at de evangeliske verdier skal forandre både enkeltmenneskers hjerter og de politiske strukturer - må utgangspunktet ikke bare være de fattiges ståsted, slik det ble sagt allerede under Medellín-møtet i 1968, men også ny åpenhet fra kirkens side overfor den latinamerikanske virkelighet og særlig den indianske og afro-amerikanske kultur. Columbusåret har på mange måter bidratt til en ny selvbevissthet og selvfølelse både hos den indianske og den afro-amerikanske befolkning. Det kombinert med kirkens økende forståelse av "det guddommelige frø" i enhver kultur, som det het i biskopenes forhåndsdokument til Santo Domingo-møtet, turde være et godt utgangspunkt for en dialog det er på høy tid å få fart på.

En kirke på de fattiges side og en kirke med mer plass for mangfoldet - slik kan man kanskje oppsummere de viktigste impulser fra Santo Domingo-møtet, uansett hvor klart eller uklart de måtte være formulert i sluttokumentet. I en verden som stadig blir mindre, blir 'fargerikt mangfold' på mange måter et annet ord for kirkelig enhet. Det gjelder forøvrig ikke bare for Latin-Amerika. *UKJ (Kilder: IPS, The Tablet, Catholic Herald, Rheinischer Merkur/Christ und Welt.)*

Verdenskatekismen på bordet

Den nye verdenskatekismen for den katolske kirke offentliggjøres 9. desember. (Nå, i slutten av november, idet St.Olav sendes til trykning, foreligger den imidlertid i fransk oversettelse.) Man bør ikke overdrive katekismens betydning, den kan ses som "et verktøy for kirkens enhet i en splittet tid", sa Troskongregasjonens formann, kardinal

Ratzinger, under en pressekonferanse i slutten av oktober. Katekismen, som har vært til høring hos 928 biskoper verden over, er ingen lovtekst, men en slags håndbok for bispekonferansene når de skal utforme katekismer tilpasset de respektive land, deres tradisjon og kultur.

Verdenskatekismen er oppdelt i fire avsnitt: en utlegging av trosbekjennelsen,

kirken og sakramentene, morallæren ut fra de ti bud og bønn med utgangspunkt i Fader Vår. Den trekker også frem en del emner som tidligere ikke har fått tilstrekkelig oppmerksomhet, som verdensomspennende rettferdig og maktthaveres ansvar i den sammenheng, økologiske spørsmål og "den egoismen som fører til mafiasystemet".

KATPRESS/KK

Omkring en debut: Dikt i petit - med esprit!

13

Ikke dårlig å debutere med utsøkte petitdikt i en alder av 89 år! Skjønt debut? Damen det dreier seg om - for en dame er det, ubetinget! - har syslet med ord gjennom en menneskealder i egenskap av journalist i nå avdøde "Stikka" alias Hamar Stiftstidende. Ord i dikt, til og med! Lettbente små tungvektere til tenksom forlystelse og lystig ettertanke.

Etter årelangt påtrykk fra venner og Stikkas mange etterlatte har Inger Louise Abrahamsen - ILA for 'insidere' - latt seg overtale til å utgi en bunke av sine petitdikt, dikt med "en friskhet, underfundighet og glimt av humor som gjør dem like lesbare idag som dengang," som Rolf Jacobsen skriver i forordet.

Og han vet, som vanlig, hva han snakker om. Det var ham som for lenge siden fikk ILA til å rime i spaltene. Daværende redaksjonssekretær Jacobsen mente Stikka trengte en diktpalte, og Inger Louise A. fikk i oppdrag å bidra. Dermed var det gjort! Hennes dikt ble en del av "Stikka", skattet og etterspurt. Ikke rart, for her er vidd og varme, intelligent lune og lun intelligens som ikke er ute etter å briljere, men å belyse - med språk og tanke som spotlight - og vips, står et lite dikt der: en kvintessens, en stemning, et paradoks, et epigram. Dikt der ordlek og -list, rim og rytme og den veloverveiede overraskelse sitter som smal damehånd i glacéhanske. Som her i "Livet":

*I verdens veldige
panorama
er livet farse
såvel som
drama.*

*Om det er magert -
om det er mer -
beror på øyet
og den som ser.*

ILA - også kjent under signaturen "Paprika" - hadde etterhvert rik og raus erfaring å øse av. "Hun har utgjort et helt kulturliv for seg selv i og omkring vår hedmarkske andedam," skrev Sverre Østhagen i sin tid. Et plukk fra merittlisten: dyktig journalist med særlig grep på kunstkritikk, teater- og litteraturanmeldelser; mangeårig instruktør for Hamargymnasiastenes "Framteatret", ivrig både på regi- og spillesiden i barnestykker og kabareter i "Festiviteten". Hun var vår første norske Pippi Langstrømpe i en oppsetning på Hamar for 50 år siden!

Garvede St.Olav-lesere vil kjenne Inger Louise Abrahamsen fra adskillige innspill og utspill opp gjennom årene. Skjønt man behøver ikke være av eldre leserårgang enn Undset-året 1982: Da skrev hun om "Sigrid Undset og Hamar", Mjøsbyen som ble kirkested for fruen til Bjerkebek etter at hun var blitt 'katolsk i hodet'.

"Førr ei dame," ville vel Vise-Halvdan Sivertsen sagt. Noe ILAs tidligere journalistkollega Knut Faldbakken ville tiltrådt. For, som han

sa da "Grip dagen" ble lansert i Hamar i september: "ILA var nemlig DAME, en riktig DAME med STIL, med hansker, drakter og store hatter. Vi tjueåringene i "Stikka" var ikke vant med DAMER. Kulturelt var hun lysår fra oss som nærmest kom trampende inn fra åker'n."

De ekte damer har ikke bare stil, men sans for KVALITET, egen og andres. Innen den krevende skjønnlitterære form petitdikt er "kumbelsk" en internasjonal kvalitativ måleenhet. Damen ILA er ikke snauere enn at hun tar mål av seg med et C-moment av et dikt kalt "Kumbelsk" - og lander fjellstøtt:

*Å "løfte" hverdagen -
man kan vel
høre det*

*men få forstår at
de selv
kan gjøre det*

Kvaliteten treffer forresten leseren alt på bokens forside hvor Anne Lise Knoffs nyperoser strekker stilk mot himmelens dråper - en bok til mange slags gleder. UKJ

Inger Louise Abrahamsen
GRIP DAGEN -
og andre petitdikt
Sollia Forlag 1992

Få overraskelser

"Få overraskelser i ny katekisme," noterer Vårt Land (på bakgrunn av NTB-AP meldinger fra Paris) i anledning den nye katolske vedenskatekismen som nå foreligger på fransk. "Synet på abort, prevensjon og homofili er som i 1566." I 1992 er også enkelte moderne fenomener som skattesnyting, terrorisme, fyllekjøring, organtransplantasjon, våpenhandel og enkelte former for gen-forskning tatt med. Ikke uventet er

den katolske kirkes syn på dette nei, nei, nei, nei og nei."

Avisen noterer også at "listen over gamle og nye synder er lang i katolikkens 676 siders store katekisme" og nevner i tillegg til de allerede nevnte, bl.a.: abort, krigsforbrytelser, kunstig prevensjon, masturbasjon, økonomisk spekulasjon på andres bekostning, homoseksuelle handlinger, barmhjertighetsdrap, narkotikamisbruk.

Viktig milepæl

Den nye verdenscatekismen bør, ifølge pave Johannes Paul II, være en viktig milepæl i evangeliseringen av Europa. Dypere og mer systematisk kjennskap til Kristi person og budskap er en stor utfordring for kirken i Europa. Katekismen har førsteprioritet, selv om kirkens tjeneste for fred, utvikling og menneskerettigheter stadig er viktig, sa paven under en audiens for europeiske biskoper som er blitt bispevislet i løpet av de siste fem år.

KIPA/KAT. ORIENTERING

Det er i år 400 år siden *Johann Amos Comenius*, den universelle dannelses talsmann, ble født. I den anledning har World Union of Catholic Teachers oppfordret katolske pedagogikkorganisasjoner til å arbeide med Comenius' undervisningslære, hans didaktikk. *Marit Pedersen*, hovedfagstudent ved Pedagogisk Forskningsinstitutt på Blindern og styremedlem i Katolsk Pedagogikklag, gir i denne artikkelen er kort presentasjon av Comenius' liv og forfatterskap og konkluderer med at hans tanker om oppdragelse og undervisning kan tjene til humanisering av vår teknifiserte verden.

Historisk bakgrunn

Comenius ble født i 1592 i den tsjekkiske landsbyen Nivnice og levde i overgangen mellom middelalder og nyere tid. Martin Luther hadde innledet den tyske reformasjonen i 1517, og Comenius opplevde den europeiske tredveårskrigen mellom katolikker og protestanter (1618-1648). Han tilhørte selv et lite protestantisk kirkesamfunn, 'De bøhmiske brødre', som i 1627 ble tvunget til landflyktighet.

12 år gammel mistet Comenius sine foreldre og ble sendt på latin-skole for å bli prest. Han fortsatte sine studier av teologi, filosofi og pedagogikk ved et protestantisk universitet i Herborn. Flyktningetilværelsen førte ham blant annet til Polen, England og Sverige, og da han i 1648 ble valgt til biskop for brødremenigheten, fulgte mange reiser i kirkelige anliggender.

Forfatterskap

Comenius' tidligste verk er ordboken "Thesaurus Linguae Bohemicae (Det tsjekkiske språks skattkammer) og et realleksikon,

"Amphitheatrum Universitatis Rerum (Verdens Amfiteater), som skulle være på tsjekkisk og tjene til opplysning for hans landsmenn. I 1631 utga han er lærebok i latin, "Janua Linguarum reserata" (språkernes dør åpnet) som bygde på en jesuittisk lærebok. Hans samlede didaktiske arbeider, "Opera didactica omnia", kom i 1657 (Den store undervisningslære).

Gjennom hele sitt forfatterskap arbeidet Comenius med et verk som skulle romme viten om alt. Manuskriptet forsvant etter hans død, men ble funnet igjen i 1935 og har tittelen "De rerum humanarum emendatione consultatio catholica (Universell overveielse til forbedring av menneskenes forhold). Comenius antok at det eksisterer en opprinnelig orden og sammenheng i alt værende. Gjennom undervisningsreform og folkeopplysningsprogram skulle denne opprinnelige harmoni gjenetableres universelt.

Religiøst menneskesyn

Comenius mente at livet her på jorden var en lang forberedelse til livet

etter døden. I motsetning til renessansen i det 14. og 15. århundre, som beskriver mennesket som sin egen skaper, var Comenius av den oppfatning at mennesket er skapt av Gud. I et hierarkisk oppbygget univers har mennesket en sentral posisjon som vesen mellom guddommen og de nedre lag i systemet. Mennesket er skapt i Guds eget bilde med fornuft og en udødelig sjel. Vår streben etter Gud som det høyeste gode, er blitt fordervet gjennom syndefallet. Undervisning er derfor nødvendig for å lære å vite, leve og handle rett. Comenius skriver i 1627 at "mennesket må først dannes til menneske". Slik vil mennesket igjen innta den plass som det på grunn av syndefallet er forvist fra.

Pansofi

Middelet til menneskehetens frelse så Comenius i utbredelsen av et universelt lys som bygde på størst mulig kjennskap til Gud og naturen. I 1651 utviklet han en plan for en ny skole, "Schola pansophica" Den pansofiske skole (Pan = all, sofia = visdom). Det er nær sammenheng mellom pansofi og pedagogikk i Comenius' verk.

Undervisningssyn

Reformasjonen førte til et økt krav om alminnelig leseferdighet, og i løpet av det 17. og 18. århundre ble det opprettet skoler der alle barn skulle få opplæring. Johan A. Comenius regnes ofte for enhetskolens far. Dannelsen skulle være universell, lære alle alt og være allsidig. Dannelsen bør omfatte alle mennesker, uansett tro, rase og

Comenius' skolesystem:

Panscholia	Alder	Institusjon	Ansvarlig
Morsskolen	0- 6 år	Privat skole	Mor
Morsmålsskolen	6-12 år	Privat skole	Hjemmet
Latinskolen	12-18 år	Offentlig skole eller reiser	Landsbyen
Universitetet	18-24 år		Byen
Voksendskoler	}	Personlige skoler	Provinsen
Alderdomsskolen			Hele verden
Den siste skolen			Overalt

dannelses talsmann

15

Johann Amos Comenius (1592-1670), den universelle dannelses talsmann. Bilde av Comenius som 74-åring av Chrispinus de Pas. Kobberstikk av Chr. Hagens.

kjønn. Videre bør den være altomfattende ved at elevene må belæres om grunnlag, årsaker og formål bak viktige kjensgjerninger og begivenheter. For det tredje bør dannelsen være allsidig, være fullstendig, velbegrunnet og saklig. Gjennom å føre alle mennesker inn i samme fagstoff, vil det skapes samhörighet. Slik søkte Comenius å skape fred, og han viste stort sosialt engasjement ved å kjempe for de dår-

ligst stilte i samfunnet.

Comenius's pedagogikk var påvirket av humanismen og den moderne naturvitenskap. Målet for undervisningen skulle være viten, moralsk dyd og religiøs fromhet. Men i motsetning til naturvitenskapen, ble erkjennelse satt inn i et religiøst perspektiv.

Sammen med Den Hellige Skrift er naturen og språket de tre "bøker" som den menneskelige forstand

skal avspeile. Gjennom troen, sansene og fornuften settes vi istand til å lese "bøkene". Dette er det *curriculum* (læreplan) Comenius stilte opp. Erkjennelsen bør ikke bare søkes i klassisk latinsk litteratur slik humanistene mente, men også i Guds skaperverk, naturen. Comenius var talsmann for livslang læring, og han bygde opp et skolesystem som vist i illustrasjonen.

For hver skole er det nødvendig med universelle læremidler. Han fremhevet sterkt anskuelssprinsippet i undervisningen og mente at "ting" og "ord" burde følge parallelt. I sine skolebøker benyttet han rikelig med illustrasjoner for å synliggjøre undervisningen.

Comenius organiserte læreplanen etter det konsentriske prinsipp, det vil si at samme pensum undervises år etter år, men med den forskjell at vanskelighetsgraden stadig økes mer og mer.

Metodisk anbefalte han den synkretiske erkjennelsesmetode, en deduksjon hvor en begynner med det allmenne og slutter med de spesielle detaljer. Uansett emne skal eleven øve inntil han etterligner forbildet. Nytt lærestoff bør alltid være en fortsettelse av noe som tidligere er lært. Og undervisningen bør stadig gjenta stoff som tidligere er behandlet.

Vurdering

Med våre dagers "nihilistiske (verdifornekende) pedagogikk", kan det være aktuelt å studere pedagogiske retningslinjer som er basert på et kristent livssyn, hvor alles rettigheter til å leve i henhold til guddommelig orden understrekes.

Ingen sakramenter til mafiosi

Erkebiskop Giuseppe Agostino fra Cortone i Calabria vil ikke gi sakramentene til personer som er kjent for å tilhøre mafiaen. I et hyrdebrev understreker biskopen at anvisningen, som har vært i kraft siden 1950-tallet, især gjelder kommunionen og ektevielse. Mafiosi kan heller ikke være dåpsfaddere eller sitte i menighetsråd. Medlemmer av organisert kriminalitet som blir drept ved væpnede sammenstøt "i

underverdenen", får ikke en begravelsesmesse, men kun ordets gudstjeneste, skriver biskopen.

Det er biskop Agostino selv som, på bakgrunn av opplysninger fra sognene, bestemmer hvem som skal utelukkes. Avgjørelsen må ikke ses som en guddommelig kjennelse, men som en nødvendig pastoral forholdsregel for å beskytte kirke og samfunn, sier han.

KIPA/KAT. ORIENTRING

Vanskelig dialog

Dialogen med islamske fundamentalister "er meget vanskelig, for ikke å si umulig," sa biskop Louis Josaphat Lebulu av Same, Nigeria, til pave Johannes Paul II under de nigerianske biskopers "ad limina-besøk" i Roma nylig. I sin kommentar oppfordret paven til "gjensidig forståelse for dem som følger islam"; for både hyrder og legfolk gjelder det å finne nye svar, sa paven.

THE TABLET

16

Comenius' tanker om oppdragelse og undervisning kan tjene til humanisering av vår teknifiserte verden.

Comenius' innflytelse og utbredelse har likevel ikke hatt så stort omfang som han kanskje kunne for-

tjene. Dette skyldes at han skrev på tsjekkisk, at han overså utviklingstendenser i sin egen samtid, og at han ble beskyldt for å være en drømmer og utopist.

Comenius var den universelle

dannelses talsmann. Å lære alle mennesker alt og allsidig er et mål som langt fra er nådd ennå, men som det fremdeles er verdt å søke realisert.

Nytt om norske helgener

ARNE BAKKEN

De fire norske helgener

Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeiders Forlag, Trondheim 1991

BODVAR SCHJELDERUP

Speil over helgengrav

Forlaget Fredag, Trondheim 1991

"Noen lukker ørene når det tales om helgener", skriver Arne Bakken. De fire morgenandakter han holdt i NRK-P2, er et forsøk på å vise hvordan Olav, Sunniva, Halvard og Eystein kan være 'forbilder'.

Det er dessverre den gjengse oppfatning at "Olav den hellige ikke var noen helgen". Slik er det å høre hvert år i Olsokprekener. (Kanskje har jeg sagt det selv også.) Sikkert ville han hatt vanskeligere for å bli helgenkåret i en tid som ser på helgener først og fremst som 'forbilder'. I middelalderen hadde man heldigvis et rikere bilde av den virkelighet en "helgen" er, d.v.s. et menneske som gjør det mulig for andre å se et glimt av Guds hellighet. Dét gjorde Olav uten tvil, og det er derfor en så 'ufullkommen' mann kunne bli et talende tegn i

Guds rike.

Slik er det også med en annen norsk helgen, den hellige Ragnvald Kolsson, som bygget den mektige Magnuskatedralen i Kirkwall på Orknøyene. Han er faktisk den eneste norske helgen som fikk en pavelig helgenkåring: "Biskop Bjarne lot hans hellige legeme grave opp, med pavens samtykke", skriver Orknøyingenes saga (kap. 104). Ragnvalds liv kan vi lese om i sagaens beretninger. "Han hadde vært hjelpsom mot så mange, gavmild på gods, godmodig og trofast mot sine venner, han kunne mange idretter og var en god skald", skriver sagaen.

Det er kanskje ikke akkurat slike personlighetstrekk Vatikanet søker i kandidater for helgenkåringen i dag. Men dette betyr bare at begrepene 'helgener' og 'hellighet' har gjennomgått en viss vending i løpet av århundrene. Helgener som Olav og Ragnvald, en slik vidunderlig blanding av lengsel etter Gud og det vi bare kan kalle synd, er kanskje likevel mer oppmuntrende forbilder enn noen av de altfor prektige personer som får helgenkåringens ære i dag?

Det er forøvrig godt å huske

Ragnvald i år, nøyaktig 800 år etter hans helgenkåring. Vi har ikke noen overflod av norske helgener - og vi trenger dem alle!

Dette er Bodvar Schjelderups anliggende. Hans bok er ikke lett å lese. Stilen varierer fra det matematiske til det poetiske, og dette må sies å kaste et slør over forfatterens budskap. Hans mål er å få Olav tilbake til Domen i Nidaros: "La helligdommen som ble bygd over ham, igjen si ja til sitt sentrale symbol" (s. 106). Nidarosdomen skal altså tilbake til sin opprinnelige bestemmelse. Olavs lik skal på ny skrinlegges, slik at han kan tale til oss i dag.

Man kan bare si ja til dette ønske. Og man kan godt anbefale disse to bøkene. De bevitner en interesse for Norges helgener ikke som gamle museumsgjenstander, men som mennesker med et levende budskap. En katolsk bokanmeldelse trenger bare å tilføye den sentrale ekklesiologiske dimensjon at deres budskap er levende nettopp fordi de ikke er "døde", men lever fortsatt i Kirken som er "de helliges samfunn".

Brian McNeil C.R.V.

Cubas biskoper protesterer

Cubas katolske biskoper har protestert mot at sivilkledt politi i september i år blandet seg med kirkefolket for så å arrestere fire personer under en gudstjeneste der erkebiskop Jaime Ortega y Alamino celebrerte. De arresterte hadde ropt regjeringsfiendtlige slagord. Biskopene sier at kirken "ikke må bli en slagmark"; de fordømmer samtidig all undertrykkelse av den frie meningsutveksling.

I en annen erklæring går biskopene sterkt ut mot USA's handelsboikott som i første rekke rammer den alminnelige cubaner, f.eks. i form av mangel på medisiner. Boikotten er i strid med folkeretten, hevder biskopene. Hvis USA ønsker å destabilisere det politiske system på Cuba ved å få folk til å gjøre opprør på grunn av sult, er handelsforbudet kun en annen form for grusomhet, noterer de cubanske biskopene.

KIPA/KAT. ORIENTERING

St.Olavs redaksjon

takker alle som på forskjellig vis har bidratt til å få bladet gjennom sin 104. årgang, og ønsker dem og alle bladets lesere **gledelig jul og godt nytt år!**

Romersk-katolske skoler i Norge 1860-1924

17

"Et meget viktig dokument i katolsk kirke- og skolehistorie i Norge, som også gir innsikt i reformasjonens dynamikk og konsekvenser," skriver Dordi G. Skuggevik om pastor Alan Littlewoods avhandling fra 1983 om "De romersk-katolske skolene i Norge - deres tidlige historie fra 1860-1924". Den bør opp av skuffen og utgis i anledning neste års kirkejubileum, mener vår anmelder, som er katolikk og kristendomslærer i "norsk protestantisk grunnskole".

Pastor Alan Littlewood fra England har gjort tjeneste som prest i Den katolske kirke i Norge i en mannsalder (30 år). I de fleste av disse årene har han også hatt ansvaret for og undervist ved de katolske skolene i Bergen - og nå Arendal, hvilket innebærer to jobber i én.

Han har også etterhvert skaffet seg en dobbelt utdannelse: Ved siden av presteutdannelsen tok han i 1983 Masters Degree of Education ved Durham University i England. Hans hovedoppgave omhandler de norske katolske skolenes historie i tiden 1860 til 1924.

Undertegnede har lest avhandlingen to ganger - faktisk.

Det blir et stadig mer påtrengende spørsmål for undertegnede hvorfor denne boken ikke er utgitt på norsk av f.eks. St. Olav Forlag. Den burde bli utgitt i anledning kirkejubileet neste år, fordi den gir et stringent og oversiktlig bilde av tilbakeføringen av Den katolske kirke til Norge - med utgangspunkt i reformasjonen i Norge. Den er slik et meget viktig dokument i den katolske kirkehistorien i Norge - såvel som skolehistorien, for det legges vekt på biskop Fallizes strategiske mønster: kirke - skole - sykehus. Dessuten har denne sentrale pionér i gjenoppbyggingen av

kirken i Norge fått en ny vinkling p.g.a. ny grunnforskning foretatt av pastor Littlewood i Luxembourg. Boken har masse nyttige kildehenvisninger.

Men for en nordmann er innledningskapitlet med oversikt over tiden 1537-1845, og spesielt reformasjonen, svært lesverdig. Blikkpunktet ligger utenfor Norge og Kontinentet, og dette uvanlige og nye blikkpunktet gir en ny og konsis oversikt og dermed ny innsikt i reformasjonens dynamikk og konsekvenser.

Manuskriptet er blitt lagt i en skuff i St. Olav Forlag som kilde-materiale for andre, og nå "melkes" en del av stoffet i boken ut av sin sammenheng og stringens - og maksles inn i jubileumsboken som forberedes av flere skribenter. Jeg synes det er utvist stor uforstand i denne sammenheng, og vil i alle fall skrive en omtale av denne boken, slik at folk vet den eksisterer.

Pastor Littlewood arbeider dette året som forsker og gjesteforeleser ved Durham-universitetet, og hans område er filosofien bak de katolske skolene i England og Norge. Han ville denne høsten hatt god tid til å oversette sin avhandling til norsk, for utgivelse her. Han taler

og skriver et utmerket norsk. Dessverre ser det ikke ut til å være noen forståelse for denne viktige bokutgivelsen, så undertegnede har oppfordret ham til å få den utgitt på engelsk i England. Kanskje vil flere nordmenn finne på å lese den på engelsk enn på norsk?

Etter å ha lest avhandlingen, vet en at da kvaliteten på katolske skoler her i landet gikk ned, kom det av at katolikker her i landet lenge ikke fikk tillatelse til å studere ved lærerskolene.

Kanskje er tiden nå kommet for en renessanse for katolske privatskoler i Norge? Ute i verden er plasser ved katolske privatskoler svært ettertraktet. På tre steder her i landet - Arendal, Bergen og Oslo - kjemper idealister for å beholde våre tre siste katolske skoler, hvor mange elever er fra ikke-katolske familier og fra humanetikerfamilier. Nå har katolikker adgang til lærerskolene, og pastor Littlewoods bokmanus, som forhåpentlig før eller senere kommer ut som bok, vil kunne skape en ny utvikling når det gjelder skoler.

Dette er en viktig bok! Gi den ut!

cd

Fra galt til verre i Sudan

Byen Juba i det sørlige Sudan har vært under beleiring i seks år, men de verste krigsredslene kom da Den sudanesiske folkefrigjøringsfronten (SPLA) begynte sine angrep i juni og juli. Førstehånds rapporter heretter, ifølge The Tablet, bl.a om en voldsom eksplosjon "som ga byen et preg av apokalypse - det var lyst som på høylys dag." Sult, sorg og frykt er blitt befolkningens lodd.

Men det verste er "den uhørte forfølgelse" innbyggerne i sør nå utsettes for fra

politiet og militære sikkerhetsagenter. Den retter seg mot alle fra den sørlige del av landet - offiserer i det militære, offentlige tjenstemenn, politikere etc. og selvsagt kristne, særlig katolikker som har vært aktive i kampen for menneskerettighetene. "Den minste mistanke om samarbeid med SPLA er nok til å føre til høyst vilkårlig fengsling uten noen som helst garanti for at menneskerettighetene respekteres," heter det. Offentlige institusjoner og tjenester i sør er lammet, og sykehusene er nær ved å slippe opp for medisiner.

Muslimene i nord, som har herredømmet i landet, ser krigen mot folk i sør som et religiøst korstog, en "jihad", og oppfordrer alle unge muslimer til å delta i kampen. Ifølge The Tablets kilde er det hele en del av en muslimsk offensiv med sikte på herredømme over hele det afrikanske kontinent: "Nå rettes spydspissen i den islamske fundamentalisme mot levende mennesker i Sør-Sudan. Og folket spør: - Hvor vel informert er utenverdenen om dette? Og er det noen der ute som virkelig bryr seg om det som skjer?"

18 Om "Drewermann-saken": Hva dreier det seg om?

Det har stormet rundt den tyske presten, teologen og psykoterapeuten *Eugen Drewermann*, som også er produktiv forfatter og etterspurt foredragsholder: I 1991 ble han fratatt retten til å undervise i teologi i kirkenes navn, og nylig ble han også suspendert fra prestegjerningen.

Hva det egentlig dreier deg om? Spørsmålet er tittelen på en av de siste bøker fra Drewermanns hånd, *Worum es eigentlich geht*, en bok vår anmelder, *pater Brian McNeil*, kaller "den mest spennende teologiske bok jeg har lest siden jeg begynte å studere teologi for 20 år siden".

For 25 år siden diskuterte det sosialistiske parti i England hvordan man skulle forholde seg som gode sosialister i en viss situasjon. Mange hevdet at en skikkelig sosialist bare kunne reagere på én måte; skulle statsministeren handle annerledes, ville han forråde sosialismen. Daværende statsminister, Harold Wilson, svarte: "Men dette er bare teologi!"

Med disse ordene ville statsministeren betegne tanker som var totalt virkelighetsfjerne. Kanskje hadde slike tanker en viss betydning innen en akademisk refleksjon, men i den virkelige verden hadde de abolutt intet å bidra med.

Det er mange i vår kirke som egentlig mener det samme som Harold Wilson om teologi. Den er blodfattig og livsfjern. Da er det ikke så rart at tusenvis av katolikker i Tyskland har sett Eugen Drewermann som en slags profet, siden hans teologi forsøker å takle nettopp de spørsmål og problemer de selv er opptatt av, både som mennesker og som katolikker.

Kirkepolitisk brennbart

Drewermann ser hovedårsaken til menneskets problemer i den angst vi har overfor oss selv, overfor

andre og overfor Gud. Jesus frir oss fra denne angsten ved å gi oss tillit til oss selv, til andre og til Gud.

Dette høres kanskje for enkelt ut, men det er nøkkelen til den enorme suksess Drewermann har hatt, og til den store skepsis hans bøker møter hos mange biskoper og i Vatikanet. For han forsøker å integrere teologi og psykoanalyse på en helt ny måte. Mange mennesker finner i hans bøker et språk de umiddelbart forstår, mens biskopene frykter at hans nye definisjoner i praksis relativiserer og bortforklarer kirkens tradisjonelle lære om synden.

Det har ikke vært noen stor akademisk diskusjon om Drewermanns teologi. Men hans teologi har vært kirkepolitisk brennbart stoff, siden han ikke sparer på polemikken og kritikken, især i boken *Kleriker* (1989). Denne kirkekritikken er (akkurat som hos Leonardo Boff i Brasil) den egentlige grunn til de problemer Drewermann har fått med kirken. Og det er dette som gjør *Worum es eigentlich geht* så uhyre spennende.

Profetisk - og polemisk

Boken er faktisk den mest spennende teologiske bok jeg har lest siden jeg begynte å studere teologi for 20

år siden. Hoveddelen gjengir diskusjonen mellom Drewermann og erkebiskop Degenhardt i Paderborn den 6. juli 1990, en utrolig åpen og ærlig diskusjon hvor begge parter prøver å finne ut om det forskjellige teologiske språk skjuler en dypere enighet, eller om det foreligger en vesentlig uenighet. Det er ytterst sjelden at en biskop utleverer seg på den måten Degenhardt her gjør. Han opptrer som en mann som ærlig sier at han "ikke vet" svaret på visse viktige spørsmål, f. eks. hva som "skjedde" ved Jesu himmelfart.

Man får et klart inntrykk av denne boken at problemene er "ikke-teologiske" (det man før i den økumeniske diskusjon pleide å kalle "non-theological factors"). Drewermanns kirkekritikk er for ensidig. *Kleriker* er et profetisk oppgjør med mye i kirken som ødelegger mennesker. Bokens polemikk minner om Katarina av Siena eller kanskje heller Abraham a Santa Clara, og hvis man kjenner til presteutdannelsen og klosterlivet, kan man bare si at Drewermann har rett. Det er bare det at han har rett på en så ekstremt polemisk måte at de som mest trenger å høre ham, nesten nødvendigvis må sette forsvarsmechanismene i gang. Da overhører man det positive, da ser man ikke lenger hans kjærlighet til kirken. Man går til angrep på ham.

Drewermann mistet i oktober 1990 retten til å undervise i teologi i kirkens navn. I 1992 mistet han tillatelsen til å preke, og til slutt ble han suspendert fra prestegjerningen.

Man kan stille mange spørsmål

Unngå spørsmål om politikk og religion!

"Det finnes muslimer i Sudan som er opp-tatt av menneskerettigheter i 'vestlig' for-stand; vi har kontakt med dem i all hem-melighet og med til dels stor risiko, især for muslimene," sier en katolsk informa-sjonsmedarbeider i Khartoum, som St.Oavs redaktør har vært i kontakt med.

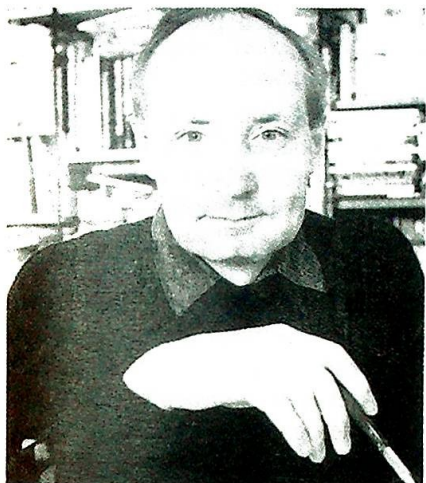
Han er selv rømt fra krigen og volden i sør. På spørsmål om evt. iransk bistand til

regimet i Khartoum i form av militært per-sonell og utstyr samt opplæring av perso-nell, slik flere har hevdet forekommer, sva-rer han bekreftende, og viser til at også andre nord-afrikanske land som f.eks. Algerie har nytt godt av slik hjelp. Om kontakt med utlandet sier han: "Skriv gjer-ne til meg, men hold deg til vær og vind og unngå ethvert spørsmål som smaker av politikk eller religion. Ellers kan det bli farlig for meg."

På jødernes side

Pave Johannes Paul II har fordømt den skjending av jødiske kirkegårder og min-nesmerker over ofrene for holocaust som har forekommet i flere land i den senere tid. Den katolske kirke er mot alle "hatske utbrudd, mot forfølgelse og andre former for anti-semittisme som har forekommet i tidenes løp og som har vært rettet mot jødene". CHRIST IN DER GEGENWART

19

ved hans teologi. I hvilken grad nivellerer han det som er mest sentralt i trosbekjennelsen? Men dette spørsmålet stilte man også overfor Thomas Aquinas. . . for ikke å snakke om kardinalene Newman, de Lubac og von Balthasar. Det er et spørsmål som en gang må disku-teres på den eneste riktige måte, d.v.s. den *teologiske* måte.

Det er vel for tidlig til å vite om vi en gang kommer til å se en kardinal Drewermann. (Vi får ikke opp-levne en kardinal Boff, men forkjel-len her er at Boff selv har trukket seg fra prestegjering.) I hvert fall blir hans forfatterskap en meget viktig utfordring for den katolske kirke mot slutten av vårt århundre. De som kunne tenke seg å lese ham, men blir skremt av lengden i hans bøker, kunne lese *An ihren Früchten sollt ihr sie erkennen* (Walter, Olten 1988), om tolknin-gen av Bibelen i dag.

Eugen Drewermann
*Worum es eigentlich geht -
Protokoll einer Verurteilung*
Kösel, München 1992

Norske kirkeledere:

Rasisme og anti-semittisme er mot evangeliets ånd!

Den 26. oktober var det 50 år siden den store politiaksjonen mot norske mannlige jøder - arrestasjonene var første skritt på veien mot gasskam-meret for de fleste. Årsdagen ble markert ved et håndslag fra norske kirkeledere til den lille jødiske minoritet i vårt land, et håndslag i form av en felles uttalelse som går kraftig ut mot rasisme, fremmedhat og antisemittisme. Alle kirkesam-funn står bak uttalelsen: Den norske kirke, Organisasjonenes Fellesråd, Den katolske kirke og Frikirkerå-det.

Den 26. november 1942 ble 532 norske jøder - i alder fra 15 til 90 år - sendt med slagskipet "Donau" fra Oslo til Stettin i Polen og herfra videre med tog til Auschwitz. Bare ni overlevde. I alt ble 759 norske jøder deportert, bare 25 overlevde. Den 10. november samme år pro-testerte Den midlertidige kirkelede-delse mot Quisling-regjeringens forfølgelse av jødene, et protest-skriv som på folkemunne ble kalt "Hebreerbrevet", og som på det

tidspunkt var den eneste offentlige protest i Norge mot nazistenes behandling av jødene.

Kirkeledernes uttalelse i anledning 50-årsmarkeringen i oktober inneholder tanker det er nyttig å ta med seg på terskelen til jul - i en tid da anti-semittisme og rasehat truer Europa som aldri før siden krigen:

"Rasisme og fremmedhat strider mot evangeliets ånd. Sann kristen-dom kan ikke forenes med antise-mittisme. Guds ord forplikter oss til å møte innflytterne i blant oss med godhet og vennlighet, og forplikter oss til å møte Frelserens lands-menn, jødene, med ydmykhet og kjærlighet. Det formaner oss til ærefrykt for Guds plan med det jødiske folk," heter det i uttalelsen. Som understreker at "i dag ser vi klarere enn før at vår egen tro har jødiske røtter. . . Fra det jødiske folk har vi fått det dyreste vi eier: Frelseren, evangeliet, den bibelske etikk."

Det gamle Israels «Fader Vår»

Hør, Israel, Herren, vår Gud, er én.

Du skal elske Herren, din Gud, av hele ditt hjerte, av hele din sjel og av all din makt.

Disse ord skal være i ditt hjerte.

Du skal gjenta dem for dine barn og tale om dem når du sitter i ditt hus og når du går på veien, når du legger deg og når du står opp.

Kardinal Martini ut mot korrupsjon
Undersøkelser nylig har avdekket at korrupsjon av ulike arter florer i det politiske miljø i Italia, og da ganske særlig innen det kristelig-demokratiske parti og sosialistpartiet. Den eneste representant for hierarkiet som hittil har tatt temaet opp til kritisk gjennomgang ut fra kristen ettertanke, er erkebiskopen av Milano, kardinal Carlo Martini. I et hyrdebrev fordømmer han klart både fenomenet korrupsjon, de som har vært delaktige, samt de som har

visst og likevel tiet, og derved ikke utvist nødvendig ansvar og modig årvåkenhet.

Kirken i Italia har tradisjonelt stått det kristelig-demokratiske partiet nær, en støtte som avgjort har vært til styrke for partiet, og som, hittil, har gitt det en slags privilegert aura av moralsk uskyld, en slags 'generalabsolusjon', en generell syndsforlatelse a priori, skriver det katolske tidskriftet L'Actualité Religieuse dans le Monde.

Den annen reformasjon?

"Ikke siden Henrik VIII brøt med paven dømnet for 458 år siden, har den vanligvis så sømmelige Church of England vært i slik affekt som i forrige uke da det ble vedtatt, med to stemmers overvekt, å kvitte seg med regelen om at bare menn kan utføre prestetjeneste i Den anglikanske kirke," skrev Time Magazine i slutten av november.

"Til tross for oppfordringer om ta det med fatning og bønn, vil nok ekkoet fra

En tekst som trekker linjer mellom misjonssøndagen og apostelen Lukas' liturgiske dag og sjøfareren Columbus - nærmere bestemt en preken ved pater *Albert Raulin* i St. Olav domkirke i Oslo den 18. oktober - er forfriskende lesning på tampen av det Herrens år 1992.

Bortsett fra at det i dag er den ukentlige Herrens dag, blir vi under denne gudstjeneste minnet om enkelte forhold som pussig nok alle har med den kristne misjon å gjøre. Massemedia er sterkt opptatt av Columbus-jubileet, oppdagelsen av Amerika og det intense evangeliseringsarbeid som fulgte i dens kjølvann. Men helt uavhengig av det store jubileet holder den katolske kirke i dag det den kaller "misjonssøndagen", og som trofast kommer tilbake hvert år, nestsiste søndag i oktober. Og det er ikke alt! I dag skriver vi "18. oktober", og det er evangelisten Lukas' liturgiske dag. Lukas som vi med rette betrakter som den kristne misjonens første historiker. Det er jo ham som har skrevet, i tillegg til et evangelium, det verk som kalles "apostlenes gjerninger", og som forteller om hvordan Jesu første utsendinger oppfylte hans bud, nemlig å være vitner i Jerusalem, ut over hele Judea og Samaria, "ja, like til jordens grenser". Hvordan kan vi la være å tale om misjonsarbeidet og våre misjonærer på en dag som denne?

La oss begynne med "misjonssøndagen". Den har et soleklart formål: Å samle betydelige pengebeløp så

Vatikanet kan dekke de enorme utgifter som er knyttet til dets misjonsinnsats. Derfor blir kollekten i alle kirker verden over i dag sendt til Roma til Kongregasjonen for troens utbredelse. Alle oppfordres til å være generøse - behovene er store og blir stadig større.

Men for å vekke givergleden hos sine medlemmer, må hver menighet også poengtere betydningen av misjonsarbeidet nettopp i vår tid. Det er derfor ikke nok å be dere om penger på Vatikanets vegne, vi skylder å vise dere den positive side ved evangeliseringen. Det finnes en rikholdig litteratur, blant annet et godt og fyldig konsildekret om saken, pavelige rundskriv m.m. Fordi vi i dag feirer Lukas, skal vi her nøye oss med å henvise til hans "apostlenes gjerninger", sannsynligvis det mest spennende skrift i hele Det nye testamente. Det vet alle som har drevet religionsundervisning for ungdommen. Lukas er en benådet forteller, og det han har å fortelle, er ualminnelig inspirerende. Han forteller ikke alt om de 12 apostler. Han konsentrerer seg om Peter i første halvdel av verket og om Paulus i den annen. Men de er også de to mest fremragende skikkelser i den første generasjon av kristne. Les Lukas' verk! Det er

bedre enn noen preken om misjon, uansett.

For å motivere oss til å støtte opp om misjonærene, må presentasjonen av deres arbeid være sannferdig. Det er den hos Lukas. Han er riktignok tilbøyelig til å dekke over de konflikter i urkirken som Paulus' brev er mer åpenhjertige om. Han er en fredens mann. Men han tar også med mindre behagelige aspekter ved urmenigheten. Til syvende og sist er han full av anerkjennelse for det arbeid som er blitt gjort, og den måte det er blitt gjort på. Hvis enhver senere kristen evangelisering hadde holdt seg på det nivå, var det ingen sak: Vi kunne anbefale dagens kollekt uten å nøle. Vår kollekt ville komme på linje med den kollekt som Paulus, nettopp for å hjelpe den fattige menighet i Jerusalem, tok opp nettopp i de menigheter som Lukas beretter om. Det er Paulus selv som anbefaler *sin* kollekt og takker sine menigheter for deres gavmildhet. På Paulus' og Lukas' tid ville urkirken ha kunnet feire en "misjonssøndag" uten noen baktanke. Misjonen var "in".

Er den det fremdeles? Det er her Columbus-jubileet dukker opp i landskapet. Lukas skrev om apostlenes GJERNINGER og tenkte faktisk på deres VELGJERNINGER. De var menneskeslektens velgjørere idet de bragte dem det glade budskap om frelse. I dag er det på mote å peke på APOSTLENES MISGJERNINGER, ikke minst i forbindelse med Latin-Amerika. Visse organisasjoner går så langt som til å

kontroversen høres over hele resten av den anglikanske verden og gi gjenlyd i kristenheten i år fremover. På den ene siden står de som mener at kirkens oppdrag tar skade når halvparten av dens medlemmer nektes å bruke sine gudgitte gaver. På den annen står de som er like inderlige i sin tro på at det mannlige prestedømmet ble innstiftet av Jesus selv for 19 århundrer siden da han kalte 12 menn til apostler."

Anglikanske "dissentere" til Roma?

Etter at synoden for Church of England nylig med knapp margin åpnet for kvinnelige prester, bør anglikanere som er imot, søke seg over til den katolske kirke, evt. som del av et prelaturo, i likhet med den status Opus Dei har, skriver den pensjonerte biskopen av London, Graham Leonard, i *Catholic Herald*. Han sier han representerer et "solid antall anglikanere med tradisjonelt syn" som ønsker å en slik ordning med Roma.

Presendens finnes i USA hvor en episkopal menighet i Texas i fjor bestemte seg for å søke om opptagelse i den katolske kirke i overensstemmelse med regler Vatikanet godkjente i 1980, som åpner for at enkeltindivider kan overføres fra anglikanske fellesskap til den katolske kirke. Ifølge en kirkerettslærer ved det katolske Heythrop College i London "synes ikke et prelaturo å være på Romas dagsorden, men man kan jo bli tvunget i den retning".

gjerninger

21

presentere disse misgjerninger under de sterkeste tenkelige farger. Lukas var ingen rosemåler, men han var positiv. I dag er svartmalingen kommet på mote. Den er blitt en idrett. Det er noe lettvinnt i å sitte på et redaksjonskontor og skrive historien om igjen, i tilfellet Amerika aldri var blitt 'oppdaget' eller i hvert fall var blitt oppdaget av en annen enn Columbus og av et annet folk enn det spanske. Det er temmelig tomt snakk.

Misjonærene er som alle andre mennesker. De skal dømmes på sine gjerninger, refsas for sine misgjerninger og prises for sine velgjerninger. De har selvsagt ikke nok av velgjerninger, målt med den guddommelige kjærlighets krav, og misgjerninger har de dessverre hatt

rikelig av, men de kan gjøre Salmistens ord til sine: "Om du gjemte på misgjerninger, Herre, hvem kunne da bli stående? Men hos deg er barmhjertighet så vi med ærefrykt kan tjene deg."

På denne misjonssøndag, i det Herrens år 1992, jubileumsåret for kristne menneskers første kontakt med den nye verden, må vi bekjenne vår synd om vi verdig skal feire vår Herre og Frelser i nattverden. Men vi feirer ham best dersom vi langt fra å kaste smuss på misjonærene, tvert imot søker tilbake til den misjonsbefaling som inspirerer dem: "Dra ut og gjør alle folkeslag til disipler ved å døpe dem til Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn og ved å lære dem å overholde alt det jeg har befalt dere." Nettopp: overholde alt det

Jesus har befalt. Dersom vi holder en misjonssøndag, er det for å hjelpe misjonærene, ikke for nesegrus å beundre dem. Derfor skal vi ikke bare samle penger for å dekke deres behov, men også be Ånden om å komme over dem, så de blir sitt kall verdig. Det er i hvert fall ikke ved å svekke misjonen at vi arbeider positivt i Guds rike.

Det er ingen skam for den katolske kirke, heller ikke i år, å vende seg til menighetene og be dem om støtte til misjonsarbeidet i dets mest tradisjonelle betydning, den vi har arvet etter apostelen Paulus og hans trofaste reisefelle, evangelisten Lukas, og som Columbus tross alt på et visst tidspunkt kom til å bli en historisk eksponent for.

Klosternytt - fra Tautra og Tromsø

"Er det mulig å gjeninnplante cistercienserlivet i Norge?" undret sr.Ina Andresen, norsk cistercienser med 17 års fransk klosterliv bak seg, i et intervju med St.Olav i fjor vår. Nå ser det ut til at svaret er ja, at stedet blir Tautra og navnet Mariaklosteret, etter det kloster cisterciensermunker grunnla på Tautra i 1207.

- For to år siden fikk jeg tillatelse fra mitt kloster i Laval til å reise til Norge for ett år for å se om det var grobunn for et cistercienser kloster," forteller sr.Ina til "Adresseavisen": - Jeg hadde ingen idé om hvordan og hvor klosteret skulle ligge. Men plutselig skjedde alt fort, og brikke etter brikke falt på plass. Det kom fem arkitektstudenter til meg som skulle tegne kloster som hovedoppgave. En av dem hadde valgt et konkret sted - Tautra! Så kom det to aspiranter til meg som ville gå i kloster.

I fjor ble det dannet en støttegruppe rundt sr.Inas klosterplaner. En avisomtale av gruppen og arkitektstudentenes prosjekt gjorde at Tautras ordfører tok kontakt, og nå flytter sr.Ina og to med søstre til Tautra. Eierne av gården der ruinene av det gamle Tautra-klosteret ligger, stiller i et sommerhus til disposisjon, og på festen for Marias uplettede unngfangelse, 8. desember, er det kapellvignsel i et ubrukt våningshus som med tiden skal bli kloster.

- Både grunneier og ordfører, og mange på Frosta, er så velvillige og positive til dette. Vi føler oss velkomne, sier sr.Ina. - Det er stort behov for et sted hvor stressede mennesker i dag kan trekke seg tilbake en stund for å få dypere kontakt med seg selv og tilværelsen. Og det er økende åpenhet blant unge for klosterlivet.

Tromsø

Karmelklosteret "Totus tuus" i Tromsø vokser: I august begynte en ny norsk postulante, og det er nå 14 søstre. Den 8. september avla sr.Teresa av Jesusbarnet og Marias ubesmittede unngfangelse sine evige løfter, og den 11. september avla sr. Maria Nada av Inkarnasjonen sine første løfter (hennes borgerlig navn er Marit Flagestad, som mange vil kjenne bl.a. fra St.Olavs spalter). Kort før var en ny novise fra Polen blitt ikledt, sr. Maria Electa av Jesus. Og i oktober avla en søster fra Tsjekkoslovakia, sr. Miriam av Kristus Herren, sine evige løfter, en begivenhet som NRK-TV's "Norge rundt" fanget opp.

Det arbeides nå med overdragelse av tomt fra staten til nytt kloster i Tromsø, og innen nyttår håper søstrene å få de første planer fra arkitekten.

Sør-Afrika bør undervise i demokrati

Visepresidenten i Det sør-afrikanske kirkerådet, diakon Sheena Duncan, oppfordrer kirkeledere til å be prester og forkynnere om å bruke søndagsgudstjenesten til å informere om valg og undervise i demokrati. De første valg i landet med stemmerett for alle raser finner antagelig sted neste år, og mange organisasjoner er i gang med arbeidet for å forberede folk på dette.

Kirkene har den fordel at de represente-

rer et nettverk som dekker hele landet, og de kan derfor spille en svært viktig rolle når det gjelder å forberede valget som ses som en avgjørende faktor for å få slutt på volden i landet. Prester og forkynnere har også en plikt til å undervise sine menigheter i toleranse, mener Sheena Duncan, og går mot dem som er imot politiske møter i kirkelige bygninger. "Vi har plassen. Vi har infrastrukturen. Vi må bare se til at alle får bruke våre bygninger," understreker hun.

THE TABLET

Mot undergangen?

"Jeg ser overhodet ingen fare for norsk kultur i en mer forpliktende tilknytning til det Europa vi alltid har tilhørt, om enn noe nølende og motstrebende," skriver Lars Roar Langslet i en kronikk i Aftenposten. "Den store faren ville være isolasjon, med alt det medfører av innavl og fremmedangst. Jeg har aldri trodd at isolasjon er vekstfremmende for et høyverdig kulturliv. Men her er jeg på kollisjonskurs med Den Norske Forfatterforening." Langslet har lest utredningen om "de negative virkning-

Arne Fjeld o.p.: Marie-Claire

Foreldreløse barn er ikke bare et fenomen fra fortiden. Dagens hendelser gir flere barn enn noen sinne en oppvekst avhengig av "fremmede". Marguérite Audoux' roman "Marie-Claire" er en skildring av en slik oppvekst sent på 1800-tallet. Fortellingen bærer preg av å være selv-opplevet.

6-åringen, som mistet sine foreldre, blir med det samme skilt fra sin lille søster. De kommer til hver sin avdeling av et barnehjem drevet av ordenssøstre. Marie-Claire opplever både "slemme" og "snille" ordenssøstre. En av lærerne fatter spesiell forkjærlighet for barnet, men denne ordenssøsteren er maktesløs overfor sine overordnede beslutninger, og får et slags skjebnefellesskap med de foreldreløse.

Til tross for at bedre muligheter finnes, blir Marie-Claire etter skolegangen - men stadig et barn - sendt til en leilending-familie for å gjete sauer.

Bøndene gjør lite for at hun skal føle seg hjemme, men hun møter omsorg og vennskap hos *pater familias'* 30-årige bror, som endog leser bøker. Også dette tillitsforholdet får en brå slutt, da familien

beordres fra gården av nye eiere.

Forfatterinnen beskriver ikke personens følelser, men beretningen om hva som hender dem - alltid sett fra barnets synspunkt - og beskrivelsen av deres naturomgivelser vekker følelser i leseren. Således også når Marie-Claire møter kjærligheten.

Marie-Claire blir igjen på gården. Nu skal hun ta hånd om Madame's lintøy. I Madame's mors hus kommer en ung mann gjennom lintøyrummet og ser syersken. Senere sees de ofte på en nedlagt gård oppe i åsen med gamle frukttrær. Vennskapet skal ta slutt når Henri Deslois gir beskjed om at hans mor forbyr ham å være hennes venn. Da fryser begge. Barn som har sine foreldre i behold, møter heller ikke bare varme!

Marie-Claire blir sendt fra gården, og søker tilbake til barnehjemmet/klosteret og ordenssøsteren som først viste henne omsorg. Der får hun arbeide, 18 år gammel, men får etter en tid vite at Henri Deslois gifter seg. For å komme bort fra egnen reiser Marie-Claire alene til Paris, for å friste en tilværelse som syerske. Konduktøren "hadde snille øyne og et alvorlig ansikt, akkurat som Henri Deslois", lyder bokens siste linjer.

Marguerite Audoux levde fra

1863-1937, og "Marie-Claire" ble først utgitt i Frankrike i 1910. Hun hadde selv vært barnehjemsbarn, gjeterpike og syerske, og manuskriptet hadde ligget i skuffen i år før det ble sendt til en forlegger. Siden kom flere romaner: en av dem forteller om hvordan det videre gikk Marie-Claire.

Emilia forlag gjør oss en tjeneste ved å skjenke oss en leserglede, og samtidig gi oss anledning til å leve oss inn i de forlatte barnas kår, barn som ser etter voksne som har "snille øyne". Boken er oversatt av Willy Flock og har forord av Anne-Lisa Amadou.

Marguérite Audoux
Marie-Claire.
Emilia Press 1991.
(Kvinner i verden).

Lånet

Jeg ser det slik
sa en mor til ti:
et barn er et lån
jeg har fått
Det styrker meg
til å sørge for
at hver og en
har det godt.
Jeg anser barn
fra et hjem
som er kaldt,
for et lån
som er
misligholdt

Fra boken "Grip dagen" av
Inger Louise Abrahamsen

ene for norsk litteratur og kultur ved norsk EØS- og EF-medlemsskap" som foreningens årsmøte ba styret om å utrede: "Jeg er en av de få som har lest skriftet, og vil straks slå fast at det fortjener bred leserkrets (-) alt det verste ved norsk kultur-korporatistisk mentalitet er samlet her, i en form som passer innholdet.

Jeg skal ikke trette med detaljer om alle de stønads-, vederlags- og reguleringsordninger som kanskje kan komme i fare nå eller i alle fall siden, ifølge Forfatterfore-

ningen. Minst like ille er det at nordmenn kan bli nødt til å lære seg mer fremmedspråk 'ikke bare for å bli forstått, men til å arbeide på i offentlig og privat virksomhet'. Det er vektige ord 'til å arbeide på', også for dem som skal lære våre fremtidige forfattere å skrive norsk," noterer Langslet. Og siterer andre trusler mot norsk kultur: at ikke alle EF-dokumenter blir oversatt til nynorsk og bokmål, at kunstnerorganisasjonene må sende sine resolusjoner til "Oslo og Brussel" - det vil til

overmål øke portoutgiftene.

Vår tidligere kulturminister tror imidlertid norsk kultur vil overleve: Den har "seige fibrer" som "har fått styrke gjennom det usynlige årenettet til en større europeisk kultursammenheng. Derfor spiller det en rolle om årenettet holdes åpnet, eller om det blir forsnevret eller forkalket av isolasjonistiske holdninger. Visse symptomer vi møter i dagens norske Europa-debatt, er varsler om noe som kan utvikle seg til en sykelig tilstand."

Hvorfor katolsk utviklingshjelp?

23

Den katolske kirke har lange tradisjoner med sosial virksomhet. Diakoni, som det kalles, er en av Kirkens grunnpilarer sammen med forkynnelse og liturgi. Det faktum at vi alle er skapt i Guds bilde og dermed har ansvar for hverandre, og det eksempel som Kristus har gitt oss, burde i seg selv være en god nok forklaring på hvorfor diakoni er en viktig del av vårt trosliv.

Kirkens syn på sosialt engasjement er nedfelt i det som kalles Kirkens sosiallære. Den baserer seg på alle pavelige skriv som tar for seg sosiale problemstillinger. Den første av disse encyklikaene ("Rerum Novarum") kom i 1891, og er blitt etterfulgt med nye. Den siste i rekken er pave Johannes Paul IIs "Centesimus Annus", som oppsummerer Kirkens sosiallære og setter den inn i dagens perspektiv.

Sosiallæren tar for seg mange aspekter ved våre liv, og gir et innblikk i Kirkens syn på menneskets verdighet, arbeid, profitt, gjeldsbyrde, ansvar for verdens ressurser, m.m.

Om utviklingshjelp sier Sosiallæren blant annet: Utvikling er et nytt navn for fred. Og fred er en frukt av rettferdighet. Videre mener Kirken at utvikling ikke kan begrenses til økonomisk og sosial vekst. Utvikling innebærer også en utvikling av moralske og kulturelle verdier. Det er Kirkens rett og plikt å være en del av dette. Derfor er det naturlig at Kirken involverer seg i utviklingshjelp.

Caritas Norge, som er Den katolske kirkes hjelpeorganisasjon, legger disse syn til grunn for sin virksomhet. Utviklingshjelp må ha som

mål å utvikle hele mennesket, ikke bare de materielle sidene ved et menneskes liv. En slik helhetlig utvikling krever deltakelse fra mottakerne.

30 års bistand fra vestlige land har vist at vi i vest ikke kan løse fattige lands problemer uten at mottakerne selv deltar. Norsk u-hjelp har derfor i de senere år lagt spesiell vekt på at utviklingsprosjekter skal ha lokal forankring, og aller helst gjennomføres i nært samarbeid med lokale organisasjoner. Caritas Norge skiller seg fra mange andre norske bistandsorganisasjoner fordi vi alltid arbeider gjennom lokale nettverk og ikke har norsk personell stasjonert i utlandet.

Caritas Norge er tilsluttet Caritas Internationalis, som består av 125 selvstendige nasjonale Caritas-organisasjoner, og er en av verdens 5 største hjelpe-organisasjoner. Dette nettverket gjør at Caritas Norge har god kontakt med katolske organisasjoner i fattige land. Dermed kan vi jobbe gjennom lokale organisasjoner som har sin tilknytning i det nærmiljø hvor utviklingsprosjektet gjennomføres. Da blir det mottakerne som definerer hva som er problemene, og hvordan de kan løses, og som faktisk gjennomfører pro-

sjektene.

Med de utviklingsprosjekter Caritas Norge støtter, er det et selv-sagt mål å øke levestandarden til spesielt fattige og utsatte grupper, uansett rase eller religiøs tilknytning. Ved å arbeide gjennom lokale strukturer blir virkningen av hjelpen mer langvarig, samtidig som de lokale organisasjonene blir styrket og bedre i stand til å gjennomføre hjelpeprosjekter. Vi er altså med på å styrke Den katolske kirken i utviklingsland.

Støtte til Caritas Norges arbeid er ikke bare støtte til diakonalt arbeid i Den katolske kirke i Norge, det er også støtte til Kirken i utviklingsland slik at de kan oppfylle sitt diakonale ansvar.

*Else L. McClimans og
Elizabeth B. Jensen,
Caritas Norge*

Katolsk sosiallære på norsk

Oslo Katolske Bispedømmes kommisjonen for Rettferdighet og Fred har utarbeidet et sammendrag av pave Johannes Paul IIs siste sosialencyklika, som kom i fjor i anledning 100-årsmarkeringen av det første pavelige rundskriv om sosiale spørsmål.

"Centesimus annus -

100 år katolsk sosiallære"

er til salgs for kr. 25,-

i **St.Olav Bokhandel**, Oslo, eller bestilles fra **Caritas Norge**, Fagerborggt. 17, 0360 Oslo.

Japan: samarbeid mellom lutheranere og katolikker

Representanter for den romersk-katolske kirke i Japan har i to år samarbeidet med evangelisk-lutherske kristne om en erklæring om den "felles tro". Teksten, som er på 150 sider, skal gi japanerne, som knapt kjenner kristendommen, opplysning om den kristne tro, om det som forbinder de to konfesjoner, men også det som skiller. CHRIST IN DER GEGENWART

To nye priser til Mor Teresa

"Mor Teresa, den verdenskjente sosialarbeider og Fredsprisvinner, er blitt tildelt to nye priser," melder den katolske ukeavisen *Indian Currents*, som utkommer i New Dehli. De to indiske prisene ble overrakt henne den 9. november av statsminister Narasimha Rao og president Shankar Dayal Shama. I takketalene ble hennes utrettelige medfølelse med og innsats for de fattige og trengende understreket, sammen med ønsker om god helse.

Ni mord!

"De kaller seg frihetskjemper, men de myrder utskyldige," uttalte erkebiskop Michael Francis av Monrovia i forbindelse med mordet på fem amerikanske ordenssøstre og fem innfødte noviser i det borgerkrigsherjede Liberia. Folk fra opprørsorganisasjonen til Charles Taylor skal stå bak drapene.

CHRIST IN DER GEGENWART

24 Møte med Brother Andrew: Nøden og helligheten har

En langstrakt, litt lut skikkelse, en lyttende ro i holdning og vesen, varme og vemod i øynene, glød og iver bak lavmælte ord. Slik er *Brother Andrew*, presten som var med å stifte "Brothers of Charity", den mannlige gren av Mor Teresas voksende ordensfamilie.

I dag er han en slags farende sjelesørger, fri for jordisk gods og fast oppholdsted. "Det gir frihet og glede og tid til å være sammen med Gud - og ved hans nåde være noe for andre," sier Brother Andrew, på Norgesbesøk i anledning økumeniske samlingsdager på Mariaholm.

Som ung mann i sitt hjemlige Australia gikk han inn i jesuitterordenen, ble sendt til India hvor han senere ble presteviet og virket i flere år i ordenens institusjoner. Det var særlig skoler - fortrinnsvis for de bedre stilte i det indiske samfunn - jesuittene var engasjert i på den tiden. Håpet var å nå frem med evangeliets verdier til fremtidens ledersjikt, et håp som langt på vei har vist seg å være forgyves. I fjor kom det offisielle omslaget: Fra nå av vil ordenen først og fremst hjelpe de fattige.

For Brother Andrew kom "det store omslaget", som han selv kaller det, allerede i 1965. Da møtte han Mor Teresa.

- Det var to veier som møttes. Jeg var på leting etter et arbeid mer på grunnplanet, ville gjøre noe for landets fattige og elendige. Mor Teresa på sin side ønsket å stifte en manngren innen sin ordensfamilie og trengte en mann, smiler Brother Andrew. - Og det ble meg.

Slik begynte et samarbeid som skulle vare i vel tyve år. I dag er det over 400 brødre rundt om i verden, de fleste i India og Afrika - flere av dagens brødre ble i sin tid reddet tilbake til livet av Mor Teresa og hennes folk. "Sisters of Charity"

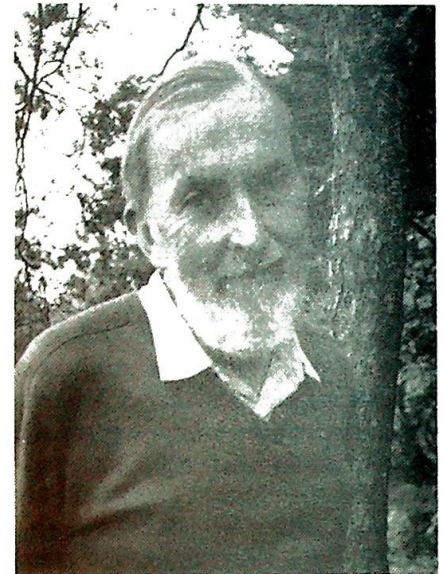
har vokst raskere i tall enn brødrene, og det er også flere europeere blant dem. Men både søstrene og brødrene er vel etablert og liv laga også når Mor Teresa en dag ikke lenger er blant oss, understreker Brother Andrew som svar på stadige mediespekulasjoner rundt det punkt.

- Dyktige og trofaste mennesker står klar til å føre arbeidet videre. Og det store nettverk av mennesker verden over som støtter deres arbeid, støtter med bønn og med gaver, betyr mye. Når det gjelder gaver, er det mest vanlige mennesker, ofte folk som slett ikke har det så flusst, som er mest generøse.

- Men selvsagt er Mor Teresa noe ganske spesielt, med helt spesielle evner og talenter. Også til å tenne presse- og mediefolk! TV kan fordreie og fortegne det meste, men ikke helligheten! Og den griper. Og åpner dører som ellers ville vært stengt. Enten folk er enig med henne eller ikke, blir de grepet.

Brother Andrew har liten sans for en ledende norsk human-etikers ord til norsk presse for en tid siden at Mor Teresa, med sitt strenge syn på abort og prevensjon, "er den største ulykke for India".

- Da både over- og undervurderer

Brother Andrew - i 20 år var han Mor Teresas nære medarbeider - her ved en furustamme på Mariaholm. Foto: Berit Børresen.

man hennes innflytelse. Det er først og fremst ved sitt arbeid for de fattigste - de syke, de døende og de foreldreløse barna på gatene i Calcutta - hun har hatt innflytelse. Hun har vært med på å trekke nøden og nedverdigheten frem i lyset, har holdt frem enkeltmenneskets absolute verdi i en nådeløs verden. Og det er ikke gått upåaktet hen i det indiske samfunn. Hun har vekket samvittigheten hos mange - også innen det politiske system. Det er ingen ulykke, men en fortjeneste. Det å stå på barrikadene, utfordre samfunnet direkte, er ikke hennes sak. 'Jeg gjør det jeg kan,' sier hun, 'og det er å forsøke å lindre nøden der den er størst. Andre får ta seg av andre ting, f.eks. forandre samfunnsstrukturene.'

Likevel har hun politisk innfly-

Medarbeider i Kateketisk Senter søkes

Det Kateketiske Senter i Oslo katolske bispedømme har som oppgave å støtte og legge til rette for menighetenes undervisning, produsere og distribuere materiell, gi opplæring og hjelp til kateketer. Det søkes etter en medarbeider i 3/4 stilling med pedagogisk og/eller kateketisk bakgrunn. Nærmere opplysninger v/ Berit Müller, tlf. 02-207248 (kl.10.00-14.00). Søknad innen 15/1-93 til Oslo katolske bispedømme, Akersvn. 5, 0177 Oslo.

Mangt koster mer -
men
et gaveabonnement
på St.Olav for 1993
koster kun kr. 195,-
det samme som for 1989.

Ring ekspedisjonen:
02 -20 72 48

mange ansikter

25

telse, på sin måte, mener Brother Andrew. Og nevner et eksempel, blant mange: For en tid siden henvendte en 'district governour' seg til henne - det gjaldt en dødsdømt morder, og nå var guvernøren i tvil. Kanskje fengsel var riktigere? 'Hva tror du Jesus ville gjort?' var Mor Teresas svar.

* * *

Etter 20 år i arbeid for spedalske, hjemløse, døende, foreldreløse og handicappede barn, kom et nytt oppbrudd i Brother Andrews liv: Nå er han en slags farende sjelesørger, ikke tilknyttet noen organisasjon.

- Det var på tide å gi arbeidet over til en ny generasjon. Og tilfældigheter har ført meg mer og mer inn i rollen som sjelesørger eller kanskje vi heller skal si samtalepartner for andre svake, sårede mennesker. Jeg legger ikke skjul på at jeg også hører til den kategori, at mitt liv inneholder mangt som er lite å skryte av, at det har gått ganske så utforbakke til tider. Slike erfaringer - kombinert med mine år sammen med de fattige i Calcutta - har vel gitt meg en viss troverdighet. Og tilgang til følelser og ord som kan nå frem til andre som er blitt såret av livet. Men - også det er jo i siste instans en form for nåde og ikke min fortjeneste. . .

- Det høres kanskje rart ut, men jeg tror faktisk det er lettere å være kristen og medmenneske i India enn her i Vesten. Der er nøden så himmelropende og oppgavene så håndgripelige, det er liksom bare å brette opp ermene og gå i gang. Her i Vesten er det så mye skjult nød,

det slår meg mer og mer. Bak tilsynelatende vellykkede og velfriserte fasader faller livet fra hverandre for så mange, og de nettverk av kjærlighet og varme som skulle holde folk oppe, er ikke der - tilbake står håpløshet og fortvilelse, ensomhet og angst. Og dypt under det hele er det ofte en åndelig lengsel, en lengsel etter noe holdbart - etter å møte Gud.

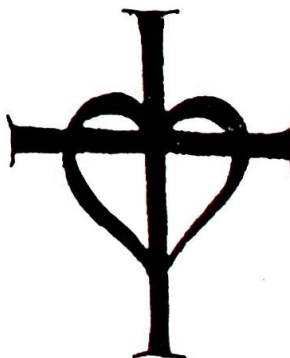
Evangeliet er egentlig så enkelt, forklarer Brother Andrew. De fire evangelister var ikke teologer, heldigvis, og evangeliene inneholder lite teori, men desto mer praksis: fortellinger om Jesus som møter alle slags mennesker - spedalske, syndere, tiggere, fiskere, fortvilte foreldre, tollere, skriftlærde og fari-seere. Om Gud som særlig er der for de små, ikke for de lærde. Og det blir lett et problem for den lærde, for akademikeren, mener Brother Andrew, særlig hvis vedkommende mangler ydmyhet. Det er nemlig så lett å søke å komplisere saker og ting, profesjonalisere det, heve det hele opp på et nivå hvor vanlig folk mister fotfestet.

- Men Jesus er til for alle og begripelig for alle. Det er ikke et

spørsmål om intelligens. Vi er alle kloke nok til å høre Guds ord. Og det er verd å merke seg at Gud passet på å møte oss mennesker gjennom en håndverkerfamilie fra Galilea, gjennom noen fiskere ved Genesaretsjøen. Han la ikke veien om universitetet! Han identifiserte seg med de små og undertrykte i sitt eget samfunn - delte deres erfaringer av fornedrelse, smerte og vold, helt inn i en tilsynelatende meningsløs død. Intet å hente der i gården for triumfalister og karrierejegere - eller for våre dagers 'tenk-positivt-terapistere'!

- Jesu kors er fremdeles 'en skandale' for 'pene mennesker', og for dem som søker makt. En kjærlighet som lar seg korsfeste, er ubegripelig uten tro, sier Brother Andrew. Som mener at mye av letingen etter fornyelse innen kirken har vært forgjeves nettopp fordi "vi vil høste fruktene uten å betale det de koster. Og kjærlighet koster."

Men han er heller ikke i tvil på et annet punkt: - Det finnes mange hverdagshelgener i dagens verden: Mennesker som i det stille og ofte med tung bær på skuldrene speiler Guds ødsle kjærlighet. UKJ

Gladmelding fra St. Olav!

Mens abonnenttallet går
oppover,
blir bladkontingenten
den samme i 1993
som den var i 1989, 1990 og 1991!
Innbetalingsblanketter sendes ut med det første.

Økumenisk gudstjeneste

med
Fredsprisvinneren
Rigoberta Menchú
i
St.Olav domkirke i Oslo
fredag 11.desember kl. 21.00.

26

Leserbrev:

Kjære søster Rita - og andre hollendere!

Det er synd du er så såret (cf. leserbrev i nr. 11) av diverse som står i mitt intervju med den nye erkebiskopen i Vilnius, tidligere nuntius i Holland. Det er leit og utilsiktet at noen skulle ta det så ille opp.

For det første: Dette er ingen *artikkel*, det er et *intervju*. Av de seks sitatene du fant sårende, er ingen egentlig mine, men andres som siteres direkte eller indirekte. (Det skal bli interessant å fortelle Backis at han vrøvler!)

Jeg er meget overrasket over en så sterk reaksjon, når vi kjenner diskusjonen de siste årene om utviklingstendensene i Hollands katolske kirke og husker oppstyret omkring pavens besøk i landet. Vi vet at Backis av nederlenderne (generelt sett) var lite velkommen fordi han ble ansett som pavens konservative "gjeter" av opposisjonelle i Holand. "De gale hollendere" står i min intro i anførsel og indikerer allerede at dette er en humorisme - dog med en strek av alvor. På linje med en hilsen jeg fikk av en av våre norskfødte prester i Oslo Katolske Bispedømme i sommer: "Hils Dordi fra meg - hun er helt galt, men veldig festlig!" Jeg kom jo ikke et øyeblikk på å tro at han bokstavelig mente jeg er gal i betydningen sinnsyk. Jeg tok det som en kompliment.

Og her er vi ved sakens kjerne: Humor, satire, ironi, stilistiske krydder - det er et farlig område. Det er det siste vi klarer å tilegne oss i et nytt land og et nytt språk. Dessuten varierer sansen fra landsdel til landsdel - i alle fall i Norge, så selv etter 50 år, søster Rita, er disse nyansene vanskelige å gripe, tror jeg. Men uttrykket "de gale hollen-

dere" trodde jeg med respekt å melde ingen ville ta seg nær av, da vi alle kjenner bakgrunnen, og det er et gjengs uttrykk. Med tre ord etableres en hel bakgrunn, i alle fall for folk som leser St.Olav.

Å imøtegå humorismer, satire etc. med et vanlig trivialspråk og konkrete fakta, slik som vår store humorist Torildsen ble utsatt for på TV i forbindelse med "Den store stygge idrettsboka", er helt misforstått. Det er som å la to diskutere på to helt forskjellige språk.

Takk for invitasjonen til Holland. Jeg betviler ikke at katolikkene der har en omfattende og imponerende aktivitet å vise til, men jeg tror vi skal lese, flere ganger, hva Backis sier, for "human rights" er i ferd med å erstatte Kristus i flere kirker, bl.a. Den norske statskirke. Vi skal også merke oss at Backis sier han *elsker hollenderne*. Men skal han av den grunn ikke kunne diskutere teologiske tendenser i Holland? *Skal all diskusjon avlyses fordi sr. Rita betegner diskusjon som det å dømmes?*

Til slutt vil jeg takke sr. Rita og alle søstre og prester fra mange utland som har hjulpet oss her i landet med å tilbakeføre moderkirken hit til oss. Uten dere ville aldri det ha lyktes før år 2030, og knapt nok da. At så mange av dere er hollendere, gir jo teologisk debatt her i landet mer futt og mer å bryne seg på enn vi ellers ville hatt.

Holland har i alle fall Europas største himmel! Hvor ellers så du ocean-dampere gå gjennom gule hveteåkrer?! Det er innlysende at begge deler vil sette merker på teologien i landet. Himmelen står på jorden i Holland, den henger ikke mellom fjelltoppene.

Nå håper jeg du humrer, sr. Rita.
GOD JUL.

Hilsen Dordi G. Skuggevik

Presse og solidaritet

Presse og solidaritet var temaet da rundt 500 katolske pressefolk var samlet til Den internasjonale katolske presseunions 16. verdenskongress i Campos do Jordao, nordøst for Sao Paolo i Brasil i høst. I sin hilsningsstale understreket erkebiskop John Foley, formann i Vatikanets Råd for sosiale kommunikasjonsmidler, at katolsk presses oppgave er "å fremme integritet, rettferd og offentlig moral og bidra til intelligent dialog og refleksjon i samfunnet og i kirken". Han anbefalte en bevisst mediepolitikk og -planlegging på bispedømmeplan.

Katolske pressefolk arbeider under svært skiftende forhold: I vestlige land og de nye demokratier i Øst-Europa kjemper man mot markedskrefter, indifferens og sensasjonspresse - i Afrika og Sentral- og Latin-Amerika gjelder det kamp for pressfrihet, demokrati og menneskeverd; flere steder står katolske pressefolk i forreste linje. Det ble dryppende stilt i den store kongresshallen da Armando Moran fra Guatemala brøt sammen i gråt på talerstolen etter å ha berettet om journalister i hans hjemland som utsettes for trusler, tvinges til å forlate landet, myrdes.

To andre modige journalister ble hedret med priser under kongressen: Andrew Morrison S.J., mangeårig sjefredaktør i den guyanske avisen "Catholic Standard", i en årrekke den eneste frie røst i landet, og Renato Hevia S.J., sjefredaktør i den chilenske avisen "Mensaje", en jobb som førte redaktøren i fengsel i Pinochets regjeringstid.

Med stort flertall vedtok man en resolusjon som oppfordrer katolske medier til å gå aktivt ut mot urett, fattigdom, vold og fremmedhat, og til å vie humanitære spørsmål særskilt oppmerksomhet. En annen resolusjon rettet skarp kritikk mot tendensen til forbud og innskrenkninger, sensur og straffetrusler i Troskongregasjonens brev til biskopene tidligere i år om massemediene. ●

Pavens anliggende for bønnens apostolat i januar:

At barn som lever i en vanskelig familiesituasjon, må føle at Guds kjærlighet er med dem.

At barns rettigheter må bli respektert, særlig deres rett til en menneskeverdig og religiøs oppdragelse.

27

Felles oppfordring fra to pavelige råd:

Flyktninger - en utfordring til solidaritet!

De enkelte menigheter må gjøre sine medlemmer mer følsomme for det ansvar de har for flyktninger: Det er den lokale kirkes oppgave å komme flyktningene i møte, forsvare deres rettigheter, fremme lover som beskytter dem, opplyse om og arbeide mot fremmedangst, gi pastoral omsorg, opprette frivillige hjelpegrupper og etablere hjelpefond," heter det i et felles dokument fra "Det pavelige råd for pastoral omsorg for migrasjon" og "Cor Unum", det pavelige råd som koordinerer hjelpearbeid.

Det nye dokumentet - *Flyktninger: en utfordring til solidaritet* - ber om at det internasjonale lovverks definisjon av flyktninger utvides til

å omfatte folk som er blitt ofre for "våpnede konflikter, feilslått økonomisk politikk eller naturkatastrofer". For, som det heter: "Mange mennesker tvinges til å forlate sine hjem uten å krysse landegrensener. I forbindelse med revolusjoner og kontrarevolusjoner er det oftest sivilbefolkningen som blir fanget i kryssilden mellom geriljabevegelser og regjeringsstyrker." Av humanitære grunner bør slike "displaced persons" få status som flyktninger. Folk som flykter fra kamponer, må få status som "ikke-stridende", under forustetning av at "de uttrykkelig lover ikke å gripe til vold".

Dokumentet oppfordrer til internasjonal solidaritet både når det

gjelder å lindre virkningene av de umenneskelige kår flyktningene ofte lever under, og gå løs på selve årsakene til problemet. Det noterer at "mange land som tidligere var generøse overfor flyktninger, nå viser skremmende tendenser i form av politiske vedtak med det mål for øye å redusere inntaket og ta motet fra nye asylsøkere. Folk som tidligere ble sett på med sympati fordi de var langt nok unna, vises i dag bort fordi de nå er kommet for nær og virker truende".

Også spørsmål omkring gjenforening av familier, frivillig og ufrivillig repatriering og betydningen av å presentere et klart og positivt bilde av flyktninger, tas opp, likeledes det økumeniske samarbeid om disse utfordringene og omsorgen for kvinner og barn.

I sin tale til FNs hovedforsamling i juni 1982 kalte pave Johannes Paul II flyktningeproblemet "en skamplott på vår tid". I dag, ti år senere, utrettelig innsats fra det internasjonale samfunn og fra frivillige organisasjoner til tross, er denne skamplotten bare blitt større, og det er særlig de fattigste landene som merker det. *Flyktninger - en utfordring til solidaritet* minner om at rundt 90 prosent av dagens flyktninger finnes i landene i den såkalte tredje verden.

Liturgisk kalender

Desember

10. Jes 41,13-20, Matt 11,11-15.
11. Damasus I, pave.
Jes 48,17-19, Matt 11,16-19
12. Johanna Fransiska av
Chantal, ordenssøster. Sir 48,
1-4.9-11, Matt 17,10-13
(Norske Tidebønner - uke 3)
13. TREDJE SØNDAG I ADVENT.
Jes 35,1-6. 10, Jak 5,7-10,
Matt 11,2-11
14. Johannes av Korset, prest og
kirkelærer. 4 Mos 24,
2-7.15-17, Matt 21,23-27
15. Sef 3,1-2.9-13, Matt 21,28-32
16. Jes 45,6-8.18.21-25,
Luk 7,18-23
17. 1 Mos 49,2.8-10, Matt 1,1-17
18. Jer 23,5-8, Matt 1,18-24
19. Dom 13,2-7.24-25,
Luk 1,5-25
(Norske Tidebønner - uke 4)
20. FJERDE SØNDAG I ADVENT.
Jes 7,10-14, Rom 1,1-7,
Matt 1,18-24
21. Peter Canisius, prest og kirke-
lærer.
Høys 2,8-14, Luk 1,39-45
22. 1. Sam 1,24-28, Luk 1.46-56
23. Johannes av Kety, prest. Mal 3,
1-4.23-24, Luk 1,57-66
24. Julaften - vigilien. Jes 62,1-5,
Apg 13,16-17.22-25,
Matt 1,1-25
25. HERRENS FØDSEL
Midnattsmessen. Jes 9,1-3.5-6,
Tit 2,11-14, Luk 2,1-14
Messen ved dagry. Jes 62,
11-12, Tit 3,4-7, Luk 2,15-20
Juledag. Jes 52,7-10,
Hebr 1,1-6, Joh 1,1-18
26. Stefan, Kirkens første martyr.
Apg 6,8-10, Matt 10,17-22
27. Søndag i juleoktaven. Den hel-
lige familie: Jesus, Maria, Josef.
Sir 3,2-6.12-14, Kol 3,12-21,
Matt 2,13-15.19-23
28. De uskyldige barn i Betlehem,
martyrer.
1 Joh 1,5-2,2, Matt 2,13-18
29. Thomas Becket, biskop og mar-
tyr. 1 Joh 2,3-11, Luk 2,22-35
30. 1 Joh 2,12-17, Luk 2,36-40
31. Sylvester I, pave.
1 Joh 2,18-21, Joh 1,1-18

Julegudstjenester

ASKER OG BÆRUM

Mariakirken, Nyveien 17, Stabekk

24.12. Julaften	kl. 15.30	<i>Familiemesse</i>
	kl. 24.00	<i>Midnattsmesse</i>
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	<i>Sangmesse</i>
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>

ARENDAL

St. Franciskus Zaverius kirke, Kirkebakken 10

24.12. Julaften	kl. 16.00	<i>Familiégudstjeneste</i>
	kl. 24.00	<i>Midnattsmesse</i>
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>
26.12. 2. juledag	kl. 18.30	<i>Messe</i>
31.12. Nyttårsaften	kl. 18.30	<i>Messe</i>
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>

ASKIM

Mariakapellet, Roald Amundsensgt. 4

24.12. Julaften	kl. 21.00	<i>Midnattsmesse</i>
25.12. 1. juledag	kl. 12.00	<i>Høymesse</i>
26.12. 2. juledag	kl. 12.00	<i>Messe</i>
31.12. Nyttårsaften	kl. 16.00	<i>Messe</i>
01.01. Nyttårsdag	kl. 12.00	<i>Høymesse</i>

BERGEN

St. Pauls kirke, Herman Fossgt. 9

24.12. Julaften	kl. 13.00	<i>Messe på spansk</i>
	kl. 15.00	<i>Barnegudstjeneste</i>
	kl. 18.00	<i>Messe på tamil</i>
	kl. 19.30	<i>Messe på vietnamesisk</i>
	kl. 24.00	<i>Midnattsmesse</i>
25.12. 1. juledag	kl. 10.00	<i>Messe</i>
	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>
	kl. 18.00	<i>Messe på vietnamesisk</i>
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	<i>Messe</i>

Vår Frue kirke, Nylandsveien 31, Sandviken

24.12. Julaften	kl. 15.00	<i>Messe</i>
25.12. 1. juledag	kl. 09.30	<i>Messe</i>

St. Olavs kapell, Finnesvn. 57, Voss

25.12. 1. juledag	kl. 11.00	<i>Messe</i>
-------------------	-----------	--------------

DRAMMEN

St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1

24.12. Julaften	kl. 16.00	<i>Familiemesse</i>
	kl. 24.00	<i>Midnattsmesse</i>
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>
	kl. 16.30	<i>Messe på Kongsberg</i>
31.12. Nyttårsaften	kl. 18.00	<i>Takksgelsesmesse</i>
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>

FREDRIKSTAD

St. Birgitta kirke, St. Josephsgt. 17

24.12. Julaften	kl. 24.00	<i>Midnattsmesse</i>
25.12. 1. juledag	kl. 10.00	<i>Høymesse</i>
	kl. 18.00	<i>Messe</i>
26.12. 2. juledag	kl. 10.00	<i>Høymesse</i>
	kl. 18.00	<i>Messe</i>
31.12. Nyttårsaften	kl. 18.00	<i>Messe</i>
01.01. Nyttårsdag	kl. 10.00	<i>Høymesse</i>
	kl. 18.00	<i>Messe</i>

HALDEN

St. Peters kirke, Kristian Vs plass 1

24.12. Julaften	kl. 17.00	<i>Messe</i>
25.12. 1. juledag	kl. 12.00	<i>Høymesse</i>
26.12. 2. juledag	kl. 12.00	<i>Høymesse</i>
31.12. Nyttårsaften	kl. 16.00	<i>Messe</i>
01.01. Nyttårsdag	kl. 12.00	<i>Høymesse</i>

HAMAR

St. Torfinns kirke, Torvg. 113

24.12. Julaften	kl. 16.00	<i>Familiégudstjeneste</i>
	kl. 24.00	<i>Midnattsmesse</i>
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>

26.12.	2. juledag	kl. 11.00	Høymesse
27.12.	3. juledag	kl. 11.00	Høymesse
31.12.	Nyttårsaften	kl. 18.30	Messe
01.01.	Nyttårsdag	kl. 11.00	Messe

HØNEFOSS

St. Theresia Menighet, Vesterngr. 5 B

24.12.	Julaften	kl. 23.00	Midnattsmesse, fulgt av «God Jul» i lokalet
25.12.	1. juledag	kl. 11.00	Høymesse
26.12.	2. juledag	kl. 11.00	Messe
27.12.	3. juledag	kl. 11.00	Høymesse, fest for den Hl. Familie
01.01.	Nyttårsdag	kl. 11.00	Takkemesse
03.01.		kl. 11.00	Messe - Åpenbaringsfest (Trekongersdag)
		kl. 15.00	Familiemesse med etterfølgende Juletreffest for voksne og små

KRISTIANSAND

St. Ansgar Kirke, Kirkegt. 3

24.12.	Julaften	kl. 16.00	Familiemesse
		kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 11.00	Høymesse
		kl. 13.00	Messe med vietnamesisk innslag
26.12.	2. juledag	kl. 13.00	Sangmesse
27.12.	3. juledag	kl. 11.00	Høymesse
		kl. 13.00	Messe på vietnamesisk
29.12.		kl. 19.00	Kveldsmesse
31.12.	Nyttårsaften	kl. 19.00	Kveldsmesse
01.01.	Nyttårsdag	kl. 19.00	Sangmesse
02.01.		kl. 13.00	Messe
03.01.	Søndag	kl. 11.00	Høymesse
		kl. 13.00	Messe med vietnamesisk innslag

LILLEHAMMER

Mariakirken, Weidemannsgt. 3 B

24.12.	Julaften	kl. 13.00	Familiemesse
		kl. 18.00	Høymesse

LILLESTRØM

St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1

19.12.	17.15-19.00	Lørdag	anledning til skrifte
24.12.	Julaften	kl. 15.00	Barnegudstjeneste/Julespill
		kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 10.30	Høymesse
26.12.	2. juledag	kl. 10.30	Messe
01.01.	Nyttårsdag	kl. 10.30	Høymesse

LARVIK

St. Frans Kapell, Åsveien 2

24.12.	Julaften	kl. 24.00	Midnattsmesse
26.12.	2. juledag	kl. 11.00	Messe
31.12.	Nyttårsaften	kl. 17.00	Takkegudstjeneste
01.01.	Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

MOSS

St. Mikael kapell, Ryggevn. 24

24.12.	Julaften	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 10.00	Høymesse
		kl. 17.00	Messe
26.12.	2. juledag	kl. 10.00	Høymesse
31.12.	Nyttårsaften	kl. 18.00	Messe
01.01.	Nyttårsdag	kl. 10.00	Høymesse
		kl. 17.00	Messe

OSLO

St. Olav Domkirke, Oslo

20.12.	Søndag	kl. 19.30	Vi synger julen inn
24.12.	Julaften	kl. 15.00	Familiemesse med julesalmer fra mange land
		kl. 19.00	Messe på vietnamesisk
		kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 09.30	Fromesse med julesalmer
		kl. 11.00	Høymesse
		kl. 13.00	Messe på polsk
		kl. 16.00	Messe på kroatisk
		kl. 18.00	Messe på engelsk
26.12.	2. juledag	kl. 11.00	Messe med julesalmer
		kl. 18.00	Messe på engelsk
31.12.	Nyttårsaften	kl. 18.00	Takksgelsesmesse
01.01.	Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse
		kl. 18.00	Messe på engelsk
03.01.	Søndag	kl. 13.00	Familiemesse med påfølgende juletreffest

St. Hallvard kirke, Enerhauggt. 4

24.12.	Julaften	kl. 14.00	Familiemesse - St. Hallvard-guttene
		kl. 22.45	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 09.35	Ingen messe
		kl. 11.00	Høymesse

Januar

1. NYTTÅRSDAG. Høytiden for Guds hellige mor Maria. 4 Mos 6,22-27, Gal 4,4-7, Luk 2,16-21
2. Basilius den Store og Gregor av Nazianz, biskoper. 1 Joh 2,22-28, Joh 1,19-38 (Norske Tidebønner - uke 2)
3. HERRENS ÅPENBARING. Jes 60,1-6, Ef 3,2-3.5-6, Matt 2,112
4. 1 Joh 3,7-10, Joh 1,35-42
5. 1 Joh 3,11-21, Joh 1,43-51
6. 1 Joh 5,5-13, Mark 1,6-11
7. Raimund av Penafort, prest. 1 Joh 3,22-4.6, Matt 4,12-17. 23-25
8. 1 Joh 4,7-10, Mark 6,34-44
9. 1 Joh 4,11-18, Mark 6,45-52 (Norske Tidebønner - uke 3)
10. SØNDAG ETTER HERRENS ÅPENBARING. Herrens dåp. Jes 42,1-4.6-7, Apg 10,34-38 Matt 3,13-17
11. Hebr 1,1-6, Mark 1,14-20
12. Hebr 2,5-12, mark 1,21-28
13. Hilarius, biskop og kirkelærer. Hebr 2,14-18, Mark 1,29-39
14. Hebr 3,7-14, Mark 1,40-45
15. Hebr 4,1-5.11, Mark 2,1-12
16. Jomfru Marias lørdagsmesse. Hebr 4,12-16, Mark 2,13-17 (Norske Tidebønner - uke 2)
17. ANNEN SØNDAG I KIRKEÅRET. Jes 49,3,5-6, 1 Kor 1,1-3, Joh 1,29-34
18. Hebr 5,1-10, Mark 2,18-22
19. Henrik, prest og biskop. Hebr 6,10-20, Mark 2,23-28
20. Fabian, pave og martyr, og Sebastian, martyr. Hebr 7, 1-3,15-17, Mark 3,1-6
21. Agnes, jomfru og martyr. Hebr 7,25-8,6, Mark 3,7-12
22. Vincent, diakon og martyr. Hebr 8,6-13, Mark 3,13-19
23. Jomfru Marias lørdagsmesse. Hebr 9,2-3.11-14, Mark 3,20-21 (Norske Tidebønner - uke 3)
24. TREDJE SØNDAG I KIRKEÅRET. Jes 8,23-9,3, 1 Kor 1,10-13.17, Matt 3,12-23
25. Apostelen Paulus' omvendelse. Apg 22,3-16 el. 9,1-22, Mark 16,15-18
26. Timotheus og Titus, biskoper. 2 Tim 1,1-8 el. Tit 1,1-5, Luk 10,1-9

27. Angela Merici, jomfru.
Hebr 10,11-18, Mark 4,1-20
28. Thomas Aquinas, prest og
kirkelærer. Hebr 10,19-25,
Mark 4,21-25

En liten datanisse

sørget for at
Gunnar Wicklund-Hansens
artikkel i forrige
nr. av St. Olav
dessverre ble skjemet
av en del trykkfeil
som gikk igjen.

**Vi er i
nærheten
når du
trenger oss**

Sentrum 20 79 05
Ullevålsveien 1 - Oslo
Oslo Vest 50 00 30
Harbitzalléen 14
Oslo Øst 67 28 80
Grensesvingen 7
ved Fyrstikktorget

90 ÅR 1992
T. S. JACOBSENS
Begravelsesbyråer

- 26.12. 2. juledag kl. 09.35 *Ingen messe*
kl. 11.00 *Høymesse*
- 27.12. 3. juledag kl. 09.35 *Fromesse - Messen for den Hellige familie*
kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 18.00 *Ungdomsmesse*
- 31.12. Nyttårsaften kl. 18.00 *Messe i St. Olav*
01.01. Nyttårsdag kl. 09.35 *Fromesse - Høytiden for Guds Hellige mor Maria*
kl. 11.00 *Høymesse*
- 03.01. Søndag kl. 09.35 *Ikke barnemesse*
kl. 11.00 *Fromesse*
kl. 11.00 *Høymesse*

St. Dominikus Kirke, Neberggt. 15

- 24.12. Julaften kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
Merk: Ingen annen messe 1. juledag
- 26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Messe*
27.12. 3. juledag kl. 09.00 *Messe*
kl. 11.00 *Høymesse*
- 01.01. Nyttårsdag kl. 11.00 *Messe*

Lunden kloster, Øvre Lunden 5

- 24.12. Julaften kl. 23.00 *Matutin*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
- 25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 18.15 *Vesper*
- 26.12. 2. juledag kl. 10.00 *Høymesse*
kl. 18.15 *Vesper*
- 31.12. Nyttårsaften kl. 24.00 *Matutin*
01.01. Nyttårsdag kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 18.15 *Vesper*

STAVANGER

St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8

- 23.12. Lille julaften kl. 17.00 *Vietnamesisk julemesse*
24.12. Julaften kl. 15.30 *Barnegudstjeneste*
kl. 17.30 *Messe på fransk*
kl. 19.30 *Messe på engelsk*
kl. 23.00 *Midnattsmesse (gregoriansk)*
- 25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Messe*
kl. 13.00 *Messe på norsk/vietnamesisk innslag*
- 26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Messe*
kl. 11.00 *Messe i Egersund*
kl. 16.00 *Messe på Jørpeland*
- 31.12. Nyttårsaften kl. 18.00 *Messe ved årsskiftet*
01.01. Nyttårsdag kl. 13.00 *Messe på tamilsk*
kl. 18.00 *Messe*

TROMSØ

Karmelittnonnene, Holmboevn. 8

- 24.12. Julaften kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 10.00 *Messe*
26.12. 2. juledag kl. 10.00 *Messe*

TRONDHEIM

St. Olav kirke, Schirmersgt. 1

- 24.12. Julaften kl. 15.00 *Barnegudstjeneste*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
- 25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 16.00 *Messe i Melhus Rådhus*
- 31.12. Nyttårsaften kl. 17.00 *Aftenmesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 11.00 *Høymesse*

TØNSBERG

St. Olav kirke, Botnegt. 22

- 24.12. Julaften kl. 23.00 *Matutin*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
- 25.12. 1. juledag kl. 10.30 *Laudes*
kl. 11.00 *Høymesse*
- 01.01. Nyttårsdag kl. 18.00 *Høymesse*

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf: 15 54 26/15 56 06

CARITAS | NORGE

DEN KATOLSKKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo, Tlf.: (02) 60 77 75

Gavekonti:

Postgiro: 0814 5 00 40 64 - Bank: 7041.05.13976

Neste nummer utgis 26. januar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Albert Raulin o.p.

Hanne Berentzen

Gunnel Vallquist

Liv Greni

Brian McNeil c.r.v.

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

31

**ST
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo

Telefon: (02) 20 72 48

Fax: (02) 36 02 63

ST. OLAV ER BUTIKKEN!

KRYBBEFIGURER OG STALLER FRA
MANGE LAND

★

RØKELSE, LYS MED BIVOKS

★

IKONER

★

KASSETTER-CD er MED
JULEMUSIKK FRA HELE VERDEN

KUNSTKALENDERE OG LANDETS PENESTE
KUNSTKORT MED KRISTNE JULEMOTIVER

UTVIDET ÅPNINGSTID:

7.12. – 23.12 Kl: 9.00-18.00

lørdag Kl: 9.00-15.00

jul/nyttårsaften Kl: 9.00-12.00

Vi sender over hele landet.

*Marias forherligelse. Detalj fra altermaleri
av Mathias Grünewald. (ca. 1475–ca. 1530).*

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10

Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

Brevet Kirkens Nødhjelp ikke sender

Kladdet av Claes Tande, katolsk prest

Kjære pave Johannes Paul II.

Vi har noe å be om unnskyldning for. I anledning Columbusjubileet har vi falt for fristelsen for å hyle med de ulver som er ute. Vi sendte ut en annonse - "Talen som paven ikke holdt" - som mange har oppfattet som krenkende overfor Dem og den katolske kirke. Vi har nå gått i oss selv og innser at kritikken har en viss berettigelse.

Dersom De får se talen, vil De sikkert tenke at "slik kan man ikke uttrykke seg". Det er ikke en paves stil å bruke kraftuttrykk og retoriske overdrivelser. Men *det* er ikke poenget: Selve oppsettet - talen De ikke holdt - insinuerer jo at De, ærede pave, ikke kan eller vil utøve noen form for selvkritikk på den vestlige kristenhets vegne, og dessuten at De er fremmed for kritikk av urettferdige sosiale strukturer som den i annonsen. Vi må bekjenne at det er mange, også enkelte i KN-miljøet, som mener at slik forholder det seg, og at slike utfall mot den katolske kirke under Deres ledelse er berettiget.

Men hvorfor finner KN det oppørtunt å komme med slikt i annonser som skal inspirere til å gi bidrag til vårt utviklingsarbeid i Latinamerika? Hvorfor profilere seg på pavekirkens bekostning?

Til det finnes kanskje to forklaringer: For det første tendensen til å ta snarveien til å fremheve eget moralsk høyverd ved å stille seg i kontrast til noe eller noen som males i mørkere farger. I Norge er det en historisk betinget beredskap til å tro det verste om pavedømmet, til og med i nasjonalsangen scorer vi på Romas bekostning.

Den andre grunnen har å gjøre med hva slags organisasjon KN

TALEN SOM PAVEN IKKE HOLDT.

(Small text columns, likely a facsimile of the original advertisement, partially illegible due to image quality)

Med Columbus kom veistanden til Europa, og noden til Latin-Amerika. God feiring!

KIRKENS NØDHJELP

SVARSENDE

KIRKENS NØDHJELP

Faksimile av KNs helsides annonseoppslag "Talen som paven ikke holdt" (Vårt Land 13. oktober -92); en ingress i miniskrift sier at paven "av lett forståelige grunner valgte å avstå fra" innvielsen av det gigantiske Columbusmonumentet i Santo Domingo, men "la oss håpe han hadde tenkt å si noe i retning av dette". Så følger et slags generalskriftemål på Vestens vegne.

ønsker å være. "Å være seg bevisst menneskets frihet og verd, å forsvare dets ukrenkelige rettigheter både individuelt og kollektivt, er blant vår tids selvfølgelige krav. Men frihet forutsetter at det finnes økonomiske, sosiale, politiske og kulturelle forhold som gjør det mulig for mennesket å virkeliggjøre sine iboende rettigheter." (Vatikanets skriv av 1986 om frigjøringsteologien, nr.1.) Dette kan vi underskrive, og at vi i KN ved vårt arbeid har et videre perspektiv på vår virksomhet enn de konkrete utviklingsprosjekter, er noe vi legger vekt på å få frem i vårt materiale. Og som PR-folk vet, er den beste måten å få frem et budskap på å sette det i relieff. Derfor det litt oppsiktsvekkende og uvørne; derfor en dash av "Benetton-metoden".

Vi har nå gått gjennom det informasjonsmateriale som vi faktisk har tilgjengelig, og må innrømme at

den populærversjon om Deres pontifikat som annonsen gjenspeiler, langt på vei er et vrengebilde. Skulle vi sette oss inn i alt det som er kommet fra katolsk hold om sosiale spørsmål bare under Deres tid, hadde vi et prosjekt for lang tid fremover.

Og hva gjelder den kirkelige selvkritikk, merker vi oss f.eks. at i Guatemala kom det nylig et oppsiktsvekkende hyrdebrev der kirken beklaget den urett som landets indianere har lidd under. Massen og tyngden av slike utspill er slik at det ikke kan avfeies som tomme ord i festtaler eller paniske justeringer når opinionspresset blir for stort.

Vi skal nå ta skjeen i den annen hånd. Vi vil fremdeles markere vår sosialetiske profil, men vil i fremtiden unngå å bruke den katolske kirke som kontrastfarge. Tilgi oss!